

BIZERTOS KRIZĖ NAUDINGA TIK KOMUNISTAMS

Tuniso prezidentas Habib Bourguiba išsikvietė Jungtinių Tautų generalinį sekretorių Dagą Hammarskjöldą į Tunisą asmeniniams pasitarimams dėl Bizertos konflikto. Jis bando įtikinti Jungt. Tautų administratorių, kad prancūzai nusikalta agresijos veiksmais.

Praeitą savaitgalį Tuniso reikalavimu sušaukta JT Saugumo Taryba pareikalavo abi kovojančias puses pertraukti kautynes ir grįžti į pirmąsias pozicijas.

Keturias dienas trukusios kautynės, kuriose žuvo apie 1000 tunisiečių ir neišaiškintas skaičius prancūzų (oficialiai paskelbta 30), laikinai sustabdytos.

Prancūzija iš principo sutiko vykdyti ginklų paliaubas, bet vyriausybės sluoksniai Paryžiuje paskelbė, kad prancūzų kariniai vienetai nebūsią atitraukti iš Bizertos priemiesčių, kol Tunisas negarantuos saugumo prancūzų karinei bazei.

Tunisiečių teigimu, prancūzai ne tik užėmė Bizertos miestą, bet ir užblokavę pagrindinius kelius į tą miestą. Tunisas taip pat apkaltino prancūzus, kad jie tebetraukia karinius pastiprinimus ir plėšią civilius gyventojus. Prancūzai paneigė abu kaltinimus.

Tuo tarpu šimtai tunisiečių bėga iš miesto, bijodami naujų kautynių. Mieste jau pradeda stigtį maisto ir vandens. Prancūzų kariai, sustiprinę barikadas tankais, praleidžia pabėgėlius, jei jie turi legalius dokumentus, bet praleidžiamieji prieš tai iškročiami.

Prancūzų admirالية t a s

apkaltino, kad tunisiečiai evakuoja moteris ir vaikus iš Medinos, siekdami tą seną arabų centrą paversti tvirtove. Medina tebėra tunisiečių rankose, ir jų artillerija iš ten lengvai gali apšaudyti prancūzų laivus. Tunisiečiai paneigė tuos kaltinimus, bet daugelis ženklų rodo, kad abi pusės galinčios bet kuriuo momentu atnaujinti kautynes.

Iš Kongo pradėjo grįžti pirmieji Tuniso kariniai kontingentai, kurių bendras skaičius ten siekė 3,000 vyrų. Jie grąžinami JT sandytais lėktuvais. Tunisas pareiškė pasipiktinimą Jungtinėms Amerikos Valstybėms, kai jos atsisakė duoti lėktuvus tunisiečių kariniams vienetais iš Kongo pargabenti.

JT gen. sek. Hammarskjöldas pareiškė, kad būklė esanti sunki, bet tikėjosi, kad problema galėsianti būti išspręsta. Jis vengė atsakyti, ar lankys Bizertos bazę. Visuotinai yra žinoma, kad prancūzai nemėgsta diplomatiinių stebėtojų savo karinėse stovyklose todėl sunku tikėti, kad Hammarskjöldas ten būtų draugiškai sutiktas.

Anksčiau vyriausybės sluoksniai Paryžiuje pareiškė, kad negalį būti net klausimo apie derybas dėl Bizertos tarptautinėje plotmėje. Prancūzija, kaip jie pabrėžė, atmes bet kokią Jungt. Tautų, Jungtinių Amerikos Valstybių arba Britanijos intervenciją. "Jei JAV ar Britanija susiduria su panašiais sunkumais, Prancūzija neatsistoją joms skersai kelio", pa-

reiškė vienas vyriausybės narys.

Washingtono vienas valstybės departamento pareigūnas būklę apibūdino, kaip "labai blogą". Jis pabrėžė, kad Jungtinės Valstybės pateko į "skausmingą dilemą": JAV norėtų parodyti "gerą valią" abiem pusėm, bet, prancūzams atsisakant leisti į derybas dėl Bizertos bazės kontrolės, gresia vieno ar kito arba ir abiejų sąjungininkų praradimas. Washingtono taip pat pastebima, kad Bizertos krizė jau sukomplikavo Prancūzijos derybas su Alžiro nacionalistais ir dar gali sugriauti sąjungininkų vieningumą Berlyne.

Washingtono įsitikinimu, Tuniso vaidmuo šiuo metu esąs nepaprastai reikšmingas vadinamam "trečiajam pasauliui" — ūkiškai atsilikusioms tautoms. JAV pasirinko Tunisą, kaip "bandomąjį kraštą" ūkinei pagalbai. Tunisas ligšiol labai pasitikėjęs Jungtinių Valstybėmis, bet JAV atsisakymas skolinti lėktuvus tunisiečių pargabenimui iš Kongo ne tik sukėlęs piktas reakcijas Tuniso vyriausybės sluoksnuose, bet, kaip kai kurie stebėtojai pabrėžia, labai susilpninęs ir prez. Bourguibos pozicijas.

Tuniso ambasadorius Washingtono, prezidento sūnus Habib Bourguiba jr., pabrėžė, kad jis šaukęsis Vakarų pagalbos atkairėčiau, negu "kitas pasaulis tai padarys". Ši užuomina neabejotinai reiškė mintį kreiptis ir į komunistų bloką.

Iš kitos pusės, JAV negalį išvystyti spaudimo į Prancūziją šiuo metu, kada ji nepaprastai reikalinga prancūzų paramos Berlyno krizėje.

Iš to atrodo, kad Bizertos krizė gali atnešti pralaimėjimą visiems — Prancūzijai, Britanijai, JAV ir Tunisiui, iš jos pasipelnę tik komunistai, jei Bourguiba nusisuktų nuo Vakarų ir susidraugautų su komunistų bloku.

TRUMPAI

* Vienas ginkluotas keleivis privertė Eastern Air Lines pilotą su 38 keleiviais iš Floridos skristi į Havaną. Spėjama, kad Castro grąžins keleivius, bet pasilaikys lėktuvą, kainuojantį apie 5 mil. dolerių.

* JAV senato užsienių komisijos pirm. Fulbright ragina pripažinti Išorinę Mongoliją ir atmesti "specialių interesų" spaudimus į JAV užsienių politiką. Pastaroji užuomina reiškia raginimą bloginti santykius su tautine Kinija.

* JAV "už kelių dienų" pradės naują mokslinių erdvės tyrinėjimų fazę, išleisdama daugiau kaip 500,000 mylių į erdvę labai sudėtingą satelitą Ranger I.

* Prez. Kennedžio administracija pasisakė už ryšių satelitų sistemos, galinčios pasiekti "tolimiausius žemės rutulio kampos", privačią nuosavybę ir operavimą.

* "Newsweek" skelbia, kad NATO sluoksnuose svarstoma idėja užblokuoti Dardanelus ir Skageraką rusų laivams, jei komunistai bandytų užblokuoti Berlyną. Washingtono priduriama, kad Berlyno blokados atveju vėl būtų naudojamas "oro tiltas", bet jo operavimas dabar būtų žymiai sunkesnis negu prieš 12 metų.

Tadas Meckauskas
4222 Euclid Str.
E. Chicago, Ind.

Praeitą savaitgalį, liepos 22 - 23 d. Clevelande įvyko Š. Amerikos Pabaltiečių lengvosios atletikos pirmenybės, kuriose dalyvavo estų, latvių ir lietuvių sportininkai. Buvo pasiektas keletas naujų rekordų. Nuotraukoje: atidarant žaidynes sportininkų nešama JAV vėliava, prie kurios stovi iš kairės clevelandietė Regina Besperaitytė, šiose pirmenybėse pasiekusi dvigubą rekordą šuoly į aukštį (4 pėd. 10 col.), chigagietis Vasys ir latviskė Mara Talberg.

Dirvos nuotrauka

SOVIETŲ RIKSMAS DĖL AMERIKINIŲ SATELITŲ

Sovietija paskelbė, kad dviejų amerikinių stebėjimų satelitų išleidimas erdvėn buvo špionažo ir agresijos aktas.

Liepos 12 amerikiečiai išleido erdvėn du satelitus: Tiros III --meteorologiniams duomenims rinkti, ir Midas III -- raketų iššovimams sekti. Abu jie skrenda virš Sovietijos teritorijos.

Tik dabar "Krasnaja Zvezda", sovietų karinių pajėgų organas, reagavo, sulygindamas tuos skridimus su U-2 lėktuvų skridimais. "Šnipas yra šnipas, nepaisant, kokiame aukštyje jis skristų," pabrėžia sovietų laikraštis.

Tiros III, aprūpintas dviem televizijos kamerom, perduoda žemėn debesų formacijas; jis yra skirtas įspėti apie artėjančius uraganus. JAV yra numatę pakviesti apie 100 valstybių, įskaitant Sovietiją, kad jos dalyvautų naujoje oro spėjimų sistemoje, paremtoje Tiros satelitais. Dabartinis sovietų pareiškimas leidžia spėti, kad jie toje programoje nedalyvaus.

Midas sistema, aprūpinta karščiu jautriais įrengimais, turi įspėti apie raketų iššovimus bet kurioje pasaulio vietoje.

Sovietų laikraštis kaltina, kad Amerikos kariniai vadai bandą išnaudoti erdvę šnipinėjimo tikslams, nepasisekus U-2 programai. Jų kaltinimai, kad satelitų skridimai bet kokiame aukštyje reiškia agresijos veiksmą, išskelia juridinį aspektą. Dabartiniai tarptautiniai įstatymai pripažįsta valstybės suverenumą jos orinėje erdvėje, bet nėra nustatyta, kaip toli jis nusitęsia į erdvę.

Bet įdomesnis klausimas šioje istorijoje, ar pati Maskva turi švarias rankas. Sovietija, pradedusi "erdvės biznį", jau įrodė, kad gali išleisti kameromis aprūpintus satelitus, kurie taip pat skraido virš svetimų teritorijų.

Juk yra sunkiau perduoti kitos mėnulio pusės vaizdus, kuriuos taip triukšmingai skelbė visuose

savo laikraščiuose, negu žymiai artesnių atstumų nuotraukas, apimančias svetimas žemės rutulio teritorijas. Sovietija ligšiol dar nė karto neužsiminė, kad ji būtų išleidusi žemės palydovus su televizijos kameromis, bet lengvai galima prileisti, kad ji gali būti tai jau padariusi.

Tuo tarpu amerikinis laikraštis, Missiles and Rockets paskutiniame numeryje paskelbė, kad naujo amerikinio žvalgybos satelito Samos III išleidimo erdvėn jau reikia laukti šią savaitę. Satelitas būsiąs išleistas iš kario aviacijos bazės. Point

Arguello, ir jo polarinė orbita nuolat kirsianti Sovietijos teritoriją.

Satelito aparatūra esanti labai pagerinta, gautos nuotraukos galėsiančios būti nepaprastai išdidintos ir aiškios, ir tuo būdu dydžio objektas galėsias būti indentifikuotas iš nuotraukos, padarytos 300 mylių aukštyje. Satelitas turėsias visiškai naują solarinės energijos sistemą, kuri veikianti neribotą laiką.

Katanga ima sovietų pagalbą

Nuo Kongo atskilusios Katangos provincijos vidaus reikalų ministras Munongo paskelbė, kad jo vyriausybė priėmė sovietų pasiūlytą pagalbą. Jis taip pat pareiškė, kad Katanga pradėjo derybas savo ryšiams su komunistų bloku sustiprinti. Munongo, kuris kalbėjęs, kaip skelbiama, sergančio prezidento Tschombės vardu, nurodė, kad Katangos provincijos atstovai netrukus išvyksią į Čekoslovakiją ir Jugoslaviją.

Katanga atskilo nuo Kongo praėjusiais metais, protestuodama prieš Lumumbos bandymus įtraukti Kongo į komunistinę orbitą. Po to Tschombe buvo nuolatiniis komunistų propagandų taikiny, dažnai vadinamas Lumumbos žudiku.

Jungtinių Tautų misija ir sekretoriatas nuolat kaltino Katangos provinciją, kad ji neišvairanti belgų. Po Tschombės arešto Leopoldvilėje, akcijos ėmėsi pati Jungt. Tautų Komanda, ištremdama eilę britų ir belgų administratorių, kuriuos Katangos vyriausybė buvo pasamdžiusi krašto ūkui tvarkyti. Katanga šaukėsi JAV pagalbos, bet JAV, kaip ir Jungtinės Tau-

tos priešinosi Katangos atskilimui nuo Kongo.

Praeitą savaitę vidaus reik. min. Munongo pasmerkė JAV politiką ir paskelbė, kad provincija galbūt kreipsis į Sovietiją, ieškodama pagalbos savo nepriklausomybei užtikrinti. Tuoj po to buvo pradėtos derybos su atvykusia į Stanleyvilę sovietų misija, kuri tuoj pasiūlė ūkinę ir kitokią "taikią pagalbą". Stebėtojai tiki, kad Katanga tuoj susiblokuos su komunistų auklėtinio Gizengos režimu Stanleyvilėje.

Tuo tarpu Kongo centrinė vyriausybė ir Jungtinių Tautų misija dar kartą bendru atsišaukimu kvietė Gizengą dalyvauti Leopoldvilėje prasidedančioje Kongo parlamento sesijoje, bet tas dalyvavimas abejotinas, Katangos provincija parlamento sesijoje dalyvauti atsisakė anksčiau.

* Lotynų Amerikos laisvos prekybos sąjunga, nauja septynių valstybių organizacija, pradėjo pasitarimus prekybos varžtams savo tarpe sumažinti. Organizacijai priklauso: Argentina, Brazilija, Urugvajus, Čilė, Peru, Paragvajus ir Meksika.

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 3. Rimukas Kamantas, 2 metų amž. V. Kamanto nuotrauka.

MALTOS VILKSTINĖ (17)

Kesselringas nedavė lektuvų

Admirolas Burroughs štemptai stebėjo per žiūronus jūrą, iš kur turėjo pasirodyti italų laivynas. Rytui auštant, palaipsniui ryškėjo tamsios bangų viršūnės, palaipsniui aiškėjo debesų apybraižos. Išties dešimtį minučių jis tyrė horizontą. Jokių dūmų vėliavų, jokių ilgų, pilkų kreiserių siluetų, nė mažiausio ūzimo, Italai neatvyko.

Daugelio faktorių sutapimas nulėmė, kad vilkstinė ir jos palaida šioje pavojingoje operacijos stadijoje buvo išgelbėta nuo sunaikinimo.

Pagrindinę priežastį sudarė psichologinis momentas, paralizavęs italų laivyną per visą karą. Jau karo pradžioje, 1940 m. rugsėjo mėnesį buvo išleistas įsakymas, varžęs bet kokią iniciatyvą. Jame buvo nurodyta, kad italų laivynas, susidūręs su priešo eskadromis, turės kliudyti jų misijų įvykdymą, bet neturės siekti priešą sunaikinti, nes atvirose kautynėse jis palūšių nuo priešo persvaros. Kitais žodžiais, lemiamų mūšių turėjo būti vengiama. Ta prielaida buvo lemtinga italų laivynui.

Britų karo aviacijai sunaikinus eilę italų karo laivų ties Taranto, italų kariniai štabai tapo toki nervingi, kad vengė išleisti atviro jūron sunkiuosius vienetus, jei jiems palydėti neturėjo stiprios naikintuvų grupės.

Italų laivynui išskubėjus prieš Maltos vilkstinę, Romoje tebevyko karšti pasitarimai tarp ašies karinių štabų viršūnių. Italų admiralitetas, atsimindamas britų puolimą ties Tarantu ir turėdamas žinių, kad britų aviacija pradės puolimą iš Maltos, pareikalavo savo laivams naikintuvų apsaugos. Bet naikintuvus galėjo atsiųsti tik vokiečiai, nes italai neturėjo tik gana mažą skaičių tolimųjų distancijų lėk-

tuvų. Taigi, buvo kreiptasi į vokiečių pietų fronto vadą, feldmaršalą Kesselringą, prašant atsiųsti keletą naikintuvų eskadrių.

Vokiečių karo aviacija neslėpė savo nusivylimo italų laivynu dėl jo laikysenos, puolant pirmąją Maltos vilkstinę birželio mėnesį. Vokiečių nuomone, galutinis vilkstinės sunaikinimas nepasisekė tik dėl italų laivyno "bailaus pasitraukimo".

Taigi, Kesselringas daug negalvodamas atmetė italų pageidavimą, pareikšdamas, kad naikintuvai reikalingi jam pačiam kitoje operacijoje dalyvaujančių bombonešių apsaugai. Nors ir kaip italų laivyno komendantas Cavallero besistengė pašalinti nuomonų skirtumus, iš akligatvio nepasisekė išbristi, o brangus laikas nepaprastai greitai bėgo.

Cavallero tada nusprendė galutinį žodį palikti pačiam Mussoliniui. Telefoninis pasikalbėjimas su "duče" baigėsi neigiamai. Nors italų laivyno laimėjimas būtų buvęs labai pageidaujamas ir savo prestižui prieš ašies partnerį sustiprinti, Mussolinis vengė atviro kivičio su Kesselringu, bijodamas tuo iššaukti Hitlerio įniršį. Taigi, jis atsisakė paspausti Kesselringą. Italai negavo norimų naikintuvų eskadrių.

*

Bet dvi italų kreiserių eskadros vis dėlto tęsė žygį. Maltoje stovinti britų karališkoji aviacija jau keliomis dienomis anksčiau buvo pastebėjusi priešo laivyno manevrus. Gavusi žinių apie italų abiejų kreiserių eskadrų susitikimą už maždaug 80 mylių į šiaurę nuo Ustikos, ji padarė išvadą, kad planuojama pulti Maltos vilkstinę.

Britų karo aviacijos būklė Maltoje tuo metu nebuvo dėkinga operacijai. Vicemaršalui Sir Keith

Park buvo prižadėtas iš Vidurinių Rytų atsiųsti didesnis "Liberators" junginys. Jo belaukdamas, jis atliko strateginį pergrupavimą, ir dabar jam stigo lėktuvų, kad galėtų pradėti efektingą puolimą prieš italų laivyną.

Jis nusprendė panaudoti karinę klaidą, kuri, nepaisant jos primityvumo, vis dėlto pasisekė. Prieš turėjo susidaryti įspūdis, kad jis susidurs su žymiai didesnėmis jėgomis, ir tas įspūdis turėjo paskatinti jį pasitraukti. Taigi, britų aviacijos radijo stotys gavo užduotį išsiųsti nešifruotus pranešimus, kuriais turėjo būti diriguojamas nesamos eskadros siuntimas į mūšio lauką.

Vienas tų radijo pranešimų skambėjo: "Praneškite savo puolimo duomenis ir paskutinę savo poziciją "Liberators" grupei. Labai skubu." Po to kitas: "Užmegsti sąlytį su priešo kreiseriais ir pradėti puolimą."

Kaip Sir Keith Park buvo planavęs, šiuos pranešimus pagavo italai, paskatindami jau ir taip neryžtingą admiralitetą kreiserius atšaukti atgal.

Taigi, vokiečių-italų konfliktas dėl naikintuvų apsaugos, ir ši klaida, į kurią pradžioje nedėta per daug vilčių, ir sudarė pagrindinę priežastį, paskatinusią nepulti Maltos vilkstinės tokiu lemtingu momentu. Beveik iki šivio atstumo priartėję italų kreiseriai apsisuko ir nuskubėjo atgal.

(Bus daugiau)

MALAJAI -- PAVYZDYS AZIJAI

Iš visų Pietryčių Azijos kraštų, po II Pasaulinio karo laimėjusių nepriklausomybės, Malajų Federacija teikia geriausią pavyzdį, kaip iš kolonijos galima išvystyti savarankiškai besivaldančią ir išsilaikančią valstybę.

Tuo metu, kai eilė kaimyninių kraštų, kaip Indonezija, Burma, ir buvusioji prancūzų Indokinija pergyvena krizę po krizės, Malajuose nuosekliai ir konkrečiai darbu susikūrė valstybė, kuri stebina net tuos, kurie šį kaučuką ir cinu turtingą kraštą pažino dar britų valdžioje.

Čia neviešpatuoja jokia neapykanta baltajam, kuri lemia beveik visų kitų nesena nepriklausomais tapusių kraštų gyvenimą. Malajuose visos rasės mielai priimamos, kol jos yra linkusios didinti visuotinę gerovę.

Tačiau būtų klaidinga prileisti, kad Malajai neturi problemų. Tiesa, jos nėra tokios degančios, kaip kituose Azijos kraštuose, bet vis dėlto egzistuoja. Svarbiausias klausimas, į kurį atsiemia visos kitos problemos, Malajų senųjų, vietinių gyventojų bendradarbiavimas su imigravusiais kinais.

Beveik kiekvienas Azijos kraštas turi didelių "užjūrio kinų" skaičius, bet Malajuose jie sudaro beveik pusę visų gyventojų; prieš truputį daugiau kaip tris milijonus malajiečių stovi beveik trys milijonai kinų, kurie gana stambiu mastu kontroliuoja krašto ūkį. Beveik visa didmenų ir mažmenų prekyba yra jų rankose. Jiems priklauso didžioji dalis cino kasyklų ir kaučuko plantacijų.

Šiandien jau niekas neabejoja,

kad kinai buvo pagrindiniai kurstytojai pilietiniam karui artimų neramumų, kankinusių Malajus nuo 1948 iki praeitųjų metų. Jie tikėjo galėsią užvaldyti kraštą, jei jiems pasiseksią išstumti britus. Bet pastarieji nepasidavė. Jie žadėjo kraštui nepriklausomybę demokratijos keliu, kariavo su partizanais ir pompavo milijonus svarų į Malajų ūkį, kad jis galėtų atsisoti ant savų kojų. Kinams pagaliau neliko kitos išeities, kaip mesti "džiunglių politiką" ir prisitaikyti prie Vakarų metodų.

Jau 1954 metais abiejų tautinių grupių vadovaujantys politikai susijungė koalicijon, kuri 1955 metų rinkimuose gavo 58 iš 59 parlamento vietų. Sąjunga tebegalioja ir šiandien, nors joje neviskas vystosi taip, kaip jos kūrėjai tikėjosi.

Pvz, kinų mokyklų problema. Jau šio šimtmečio pradžioje kinams buvo leidžiama steigti savas mokyklas, kuriose vaikai būtų kiniškai mokomi apie "Vidurio Imperijos" pirmumus. Malajiečiai išspaudė vyriausybės kontrolę toms mokykloms ir įvedė į jas malajiečių kalbą, pagrįsdami, kad ir kiniškosios kilmės piliečiui reikalinga rūpintis naująja valstybe.

Dar prieš dešimt metų kinai tikėjosi tapti Malajų valdančiąja rase. Prieš šešerius metus jie jau pasitenkino lygiomis teisėmis. Dabar jie jau būkštauja, kad malajiečiai juos laiko antros klasės piliečiais, ko faktiškai žinoma nėra.

Tokia būklė, be abejo, yra pavojinga, slepianti daug sprogtamosios medžiagos. Plačiau krašte keliavę Vakarų laikrašti-

ninkai sako, kad dėlto jau kai kuriose vietose būtų kilę neramumų, jei stipri ranka ir sveikas protas vieno vienintelio žmogaus nebūtų kivičius nuraminęs. Tunku Abdul Rahman, nuo nepriklausomybės paskelbimo sumaniavęs vairuojamas kraštą, karališkojo kraujo premjeras, nepripažįsta rasių klausimo politine problema ir siekia, kad ta sąvoka būtų visuotinai pripažinta. Daugelį kivičių jis pats apsukriai likvidavo. Todėl šalia pravardės "laisvės tėvas", jis yra pradedamas vadinti ir "laisvės išlaiskytoju".

Tačiau jo laimėjimai yra vieno žmogaus laimėjimai. Jis neturi įpėdinio. Ir kaip paprastai, juo labiau didėja vieno žmogaus asmeninė galia ir autoritetas, juo didesnė atsiranda tuštuma, kurią nebūna kuo išpildyti, tokiam asmeniui pasitraukus. Tada ir iškyla didieji pavojai.

Tunku - malajiečių kalboje tas žodis reiškia princą - krašto sostinę Kuala Lumpur padarė moderniu miestu. Dar prieš keletą metų buvo miegama jos gatvėse, jaučių vežimai buvo vienintelė susisiekimo priemonė. Šiandien miestas jau iš tolo matomas su savo 20 aukštų dangoraižiais. Visų pasaulio valstybių diplomatų automobiliai liudija kylantį pusiasalio reikšmingumą.

Visi pirkliai Malajuose - britai, amerikiečiai, vokiečiai ir kinai - patenkinti politine ir ūkine krašto būkle. Jei jie kalba apie siaurą vyriausybės bazę, tai kar tu nurodo, kad beveik visi Azijos kraštai kyla ir krinta su vienu žmogumi. O Malajuose Adbulo Rahmano ranka pasirodė esanti gera.

Vaiko gražiausios nuotraukos KONKURSAS

Dirva skelbia vaiko gražiausios nuotraukos konkursą.

Konkurse gali dalyvauti visi lietuviai, prisijungdami nuotrauką lietuvių kilmės berniuko ar mergaitės, ne vyresnį kaip 10 metų amžiaus. Nuotrauka turi būti nemažesnė kaip atvirutės formato dydžio, nespaltvota, portretinė ar veiksminė, bet joje neturi būti daugiau asmenų, kaip vienas vaikas. Prie nuotraukos turi būti pridėti duomenys: vaiko vardas ir pavardė, amžius, gyvenamoji vieta ir fotografavusiojo pavardė ir adresas. Konkursan nepriimamos svetimtaučių fotografų darytos nuotraukos.

Nuotraukos siunčiamos iki 1961 m. lapkričio 1 d. Dirvos redakcijai, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio, pažymint, kad jos skirtos konkursui. Jos bus numeruojamos pagal gavimo eilę ir spausdinamos Dirvoje. Pasibaigus konkursui, gražiausias tris nuotraukas išrenka Dirvos redakcija, pasikvietusi du specialistus fotografus. Ir už gražiausias nuotraukas, jų autoriams, paskiria tris pinigines premijas: \$25.00, \$15.00 ir \$10.00.

Prašome nuotraukas siųsti tuoj pat, kad jų per daug nesusirinktų konkurso pabaigoje.

DIRVA

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

KODĖL POC ALUS YRA SKANESNIS?

POC GERAI FILTRUOJAMAS!

Laikykite stiklą prieš šviesą, ir pilkite POC. Dabar žiūrėkite, kaip teka žemyn, skaidriai šviesus ir pilnas džiaugsmo. Šio alaus kristalinis šviesumas nesusilygina su jokių kitų mūsų matytų alumi. Dalis kredito, kartais net neįtikinamai, eina įrengimų daliai. Tai yra naujas filtras, vadinamas "blizgėjimo filtru". Jis tikrina kiekvieną alaus lašą.

CLEVELANDO GARSUS PILSENER ALUS....!

Technologija toli parengė POC gamyboje, bet ne per toli. Mes dar vis naudojame produktus, nerandamus jokių kitoje laboratorijoje. Tradicija. Palikimas. Charakteris. Ir daugiausiai... Tikslas! Mūsų tikslas yra gaminti geriausią alų. Alų, kuris skanesnis už visus kitus. Didžiuojamės galėdami pasakyti, kad taip padarėme. POC yra skanesnis!

POC

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: Balys
Gaidžiūnas • Subscription per
year: \$10.00. Single copy 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Rezistencinė kova nemirė ir nemirs

Kada iš Lietuvos atvyksta vienas kitas iš ten išleistas, dažnas, pirmą kartą sutikęs ir nuoširdžiai pasveikinęs laisvėje, klausia: O kaip, ar Lietuvoje dar yra koks, kad ir mažas, partizaninis pasipriešinimas ginklų? Ir, žinoma, sulaukęs atsakymo, kad jau tokio pasipriešinimo jis bent paskutiniaisiais keleriais metais negirdėjęs, kaip ir nuleidžia nosį. Atseit, dažnas iš tokių paklausėjų galvoja, kad komunistams pasisekė sulaužyti lietuvių pasipriešinimą ir dabar lietuviai lengvai lankstomi pagal jūžilius komunistų norus. Bet taip nėra.

Partizaninis pasipriešinimas ginklų dabar Lietuvoje dažna komunistų koliojimosi tema. Ir viskas, kas tik surišta su tuo, tada labai heroišku lietuvių pasipriešinimu, savo krašto laisvę ir teises ginant, yra blogybė. "Jie svetimų kraštų agentai, banditai, žmogžudžiai. Jie tiesiog velniai, siųsti iš kapitalistinio pragaro liaudies demokratijoms smaugti".

Apie partizanines lietuvių kovas komunistinė spauda pačioje Lietuvoje pradėjo rašyti, tik toms kovoms beveik nutilus. Nutilus, nes jėgos nei ginklų, nei žmonių, nei kovos sąlygų patogumu nebuvo lygiūs. Mūsų partizanams beveik niekad neteko kovoti geresniu santykiu, kaip vienas prieš dešimt. Bet labai dažnai tas santykis buvo ir vienas prieš šimtą. O anksčiau rašyti bijojo, kad tokiu rašymu dar didesnių kovų nesukurstytų ir patiems kovotojams žinių neišduotų.

Ta kova, kad ir kaip Vakaruose begyveną rezistentai, iš vardo ar ir tikri kovotojai, ji bevertintų, ji amžiams liks herojine lietuvių drama, duodančia kraują patvirtintą dokumentą. Dokumentą, kad laisvė nebuvo išduota, kad pralietas kovose kraujas virto tėvynės meilės dainomis ir legendomis, kad iš tos kraujo aukos, laikui atėjus, lengviau ir tikriaus augs laisvės medis.

Žinodami ir mes, kad ginklų kova dabar nebeįmanoma, kad ji pareikalavo labai daug aukų, bandėme, mums įmanomais nelengvais keliais patirti, o kaip yra dabar. Ar tikrai tėra tie du pasirinkimai, apie kuriuos dažnai užsimena ir žionykščiai lietuviai: prisitaikyti ar būti su naikintiems. Aiškiau sakant, eiti su komunistų diktuojamais reikalavimais, net patiems gauti komunistinių organizacijų narių bilietus, arba kelianti į Sibirą ir visą amžių būti persekiojamiems.

Mūsų žinios sako, kad tokius kraštutinius kelius, prieš esamos dabar neišsikišios padėties, pasirenka tik, palyginti, nedidelė dalis. Ir toji dalis, pasidalinusi į visiškai priešingus du polius, savo skaičiumi beveik lygi. Esą, beveik tiek pat dabar lietuvių gauna komunistinių organizacijų narių bilietus ir tiek pat vergų darbams išsiunčiama iš Lietuvos ar ir pačioje Lietuvoje kalinama. Tik tie, kuriems uždedamas toks kančių vainikas, tū savos siekiuose daug stipresni. O tie, kurie nešioja komunistinių organizacijų narių bilietus, dažnai nešioja tik dėl ramesnio gyvenimo ir sotesnio duonos kėsnio. Jie, kiekvieno sukrėtimo atveju, visada byrės dar į daug, dabar ir įžiūrėti neįmanomų dalių. O anie, kančių keliu išvesti, jei bus fiziškai nesunaikinti, juos nebus lengva nugalėti.

Tat kaip dabar elgiasi ta didžioji dalis, kuri neabejotinai kiekvienam iš mūsų įdomi? Viena, kad ji skaitlingiausia, o antra, kad ji nei vienaip nei kitaip nėra paženklinantių eilėse.

Atsakant į šį klausimą tektų paminėti ištrauką iš vieno laiško: Taip čia ir padarysime. Laiške sakoma:

"Dauguma lietuvių dabar stengiasi gyventi vėidmainaudami. Ir vėidmainaudami ne prieš save ir savuosius, bet prieš okupanto, šiuo atveju, partijos reikalavimus ir įsakymus.

Ir tokį gyvenimo būdą lietuviai nuostabiu lankstumu praktikuoja. Praktikuoja savyje keikdami okupantą, jo tvarką, keikdami visus rusus. Bet kai reikia, net su šypsena neša Chruščiovo portretus ir kelia aukštyn sugniaužtus kumščius, lyg tam pačiam Chruščiovui norėdami paaušius išdauzyti. O progai pasitaikius jie padaro tai, kad komunistinė "statyba" tebebūtų vietoje ar ir atgal kiek pažengtų.

Jūs atsiminkit vieną dėsni, kad kai žmogus praranda vieną akį — kita daug aščiau mato. Kai prarandama viena ranka — kita daug stipresnė pasidaro. Ir nė kiek lietuvių nėra silpnėsi, kada šaudyti nebeįmanoma".

Ši laiško ištrauka, rašyta dar vakar buvusio Lietuvoje, gal teisingiausiai ir pasako, kad Lietuvoje rezistencinė kova nėra mirusi. Ji netriukšminga, neturi jokių reklaminių požymių, bet ji stipri. Stipri prieš okupantą, visus svetimuosius. Ji aktyvi už teises į savo tautinį meną, teises į savo žemę ir savo tautos laisvę.

B. G.

P. J. KERSIS

Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

TAI ĮVYKO PRIEŠ 47 METUS... Būrelis lietuvių 1914 m. liepos 15 d. Palangoj suruošė lietuvišką gegužinę. Nuotraukoje atpažinti. Sėdi: kun. Byla, A. Liutkevičaitė-Valaitienė, Pr. Kentraitė--Vincio Matulaičio žmona, L. Kentrienė, M. Kentraitė-Končienė, B. Kentraitė, kun. Syrus, J. Žilinskas, Matulaičio, Mečernis, Stovi: Saulėvičius, Mikuckis, J. Kentra, S. Gedrimas, kun. J. Šniukšta, V. Matulaitis, S. Šimkus, B. Untulis, S. Pralgauskaitė (Laurinaitienė) tautiniuose rūbuose, Tranizaitė, B. Biornaitė, A. Janulaitis, Janulaitienė, Zdzitoveckaitė, Ig. Končius.

IŠ SENOSIOS AMERIKOS LIETUVIŲ KARTOS VEIKLOS (2)

J. S.

PIRMIEJI LIETUVIAI ORGANIZAVOSI TIK TAUTYBĖS PAGRINDU

Patarlė sako: nieko nėra be priežasties. Iki 1926 metų, kai pirmoje šio rašinio dalyje rašyta, Amerikos lietuvių politinis veikimas skirstėsi tik į tris aiškias politines partijas. Krikščionys demokratai (kalbant apie katalikų Federaciją) buvo ir pasiliko šalininkais Lietuvoje veikusių krikščionių demokratų. Socialistai su komunistais taip pat į tokius pat savuosius Lietuvoje vadovė su organu Sandara, kurios tuo laiku redaktorius buvo Juozas Pronckus. Bet sąmoningi tautininkai veikė, ir negalėdami tai pakeisti, pradėjo šalintis nuo Sandaros organizacijos. Iš pirmųjų veikėjų pirmas pasitraukė A. a. Juozas O. Širvydas. Su juo ir visa eilė kitų tautininkų veikė. O stipriau prisirišę prie savo partijos sandariečiai su savo vadovybe, pradėjo viešai kooperuoti su socialistais, kad stipriau įtakų tautininkams Lietuvoje.

Tyresnės tautinės sąmonės elementas, ramesnio būdo žmonės, tada ir pasitraukė iš Sandaros veiklos. Ir taip iš Sandaros, buvusios stiprios tautinės organizacijos, pasiliko tik griuvėsiai. Sąmoningieji tautininkai, pasitraukę iš Sandaros, telkėsi apie Vienių, kuri A. a. Juozas Širvydas buvo iš tikimiai vedamas tautininkų idėjomis. Bet to neužteko ir tautininkai greitai pajuto, kad be organizacijos sunku sudaryti stipresnę jėgą. Todėl Brooklyn tautininkų tarpe sumanymas įkurti grynai tautinę organizaciją. Tokia pat mintimi ir idėjomis veikė ir Chicagoje grupė veikėjų, vadovaujant B. F. Simons-Simokaičiui, iš kurios vėliau susikūrė Lietuvių Tautininkų Sąjunga.

1927 metų gruodžio 17 dieną Vienių redakcijos kambary, tada 193 Grand Street, Brooklyn, N. Y. susirinko J. O. Širvydas, Pranas Narvydas, Juozas Sagys --Sagevičius, Jurgis Andriuskevicius ir nutarė šaukti platesnį susirinkimą 1928 m. sausio 15 d. Vienių salėje. Susirinkimas įvyko ir prie iniciatorių dar prisidėjo Bronius Gerulis, Juozas Rugis, Juozas Ginkus, Izidorius Stany, Antanas Ramanauskas, Katrė Širvydienė, Petras Kaltas,

Domas Užsienis, Vytautas Širvydas.

J. Sagys-Sagevičius, iniciatorių vardu atidarė susirinkimą paaiškindamas tikslą ir sumanymą organizuoti tautininkus. Reikalą aptarus ir buvo nutarta įsteigti AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTININKŲ KLUBĄ. Vyriausiu tikslu buvo: atgaivinti tautinį veikimą Didžiojo New Yorko apylinkėse, o vėliau siekti platesnio tautinio veikimo Amerikos lietuvių tarpe.

Valdybą buvo išrinkti: Juozas Sagys-Sagevičius pirmininku, Juozas Ginkus -- vicepirmininku, Pranas Narvydas raštininku, Izidorius Stany išdinininku.

Istatų komisijon: Juozas O. Širvydas, A. Ramanauskas, P. Narvydas, A. Ramanauskas sekančiame susirinkime atsisakė, tad jo vieton išrinktas J. Rugis. Susiorganizavus Tautininkų Klubui, J. O. Širvydu pasiūlius, nutarta kiekvienais metais rengti šį švenčių minėjimus: Lietuvos Nepriklausomybės Vasario 16 dieną, Liepos 22 dieną -- JAV pripažinimą Lietuvos valstybės, spalio 9 -- Vilniaus laisvinimo dieną. Tautininkai taip pat įsirašė į savo pagrindus, kad stengsis visais būdais siekti, jog visos veikiančios grupės šias tautines šventes minėtų bendrai, ne mažinant partinių reikalų.

Tuo laiku Didžiojo New Yorko apylinkėje Tautininkų Klubas galėjo prisikviesti savo idėjoms remti tik dvi draugijas: Moterų Globos Draugiją, kuriai vadovavo K. Širvydienė ir A. Vizienė ir Tėvynės Mylėtojų Kuopą, vadovaujamą Vytauto Širvydo. Ir šios trys grupės pirmą kartą bendrai surengė Lietuvos Nepriklausomybės šventes, minėjimą Vienių salėje. Tai įvyko 1928 metais vasario 16 d. Iškilnėse buvo nutarta pasveikinti Lietuvos vyriausybę, kariuomenę, šaulius.

Ir 1929 m. Tautininkų Klubui surengus Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą, prasidėjo keletas žymių pašalinių draugijų, taigi šventė pasidarė dar platesnės apimties. O nuo 1930 metų jau vyko visa parengimų eilė didesnėse lietuvių kolonijose. Be to, kai kurios kolonijos jau pradėjo bendrai derintis su kitomis politinėmis grupėmis -- tautininkais, sandariečiais, krikščionimis demokratais. Ir tai lėjo visos Amerikos lietuvių tradiciją.

Tautininkų Klubas pamažu stiprėjo ir nariais. 1928 metais į Klubą įstojo inž. K. Pusnikas, inž. J. Baltus-Baltušnikas ir Petras Pusnikas. Su Tautininkų Klubu narių augimu stiprėjo ir jo veikimas.

Tautininkų Klubas nepraleido nei vienos progos neišnaudojęs, kur tik buvo galima, varyti tautinės minties paskatinimą lietuvių gyvenime. Rengė eilę didesnių ir mažesnių parengimų. Daugiausia veikė bendrai su Moterų Globos Draugija.

Parengimą, kurį reikia smulkiau paminėti, buvo surengtas 1928 metais rugsėjo 2 dieną Cypress Hill Parke, Brooklyn, N. Y. Šio parengimo tikslas buvo politinis. Tuo laiku Ženevoje, Tautų Sąjungos susirinkime, buvo svarstomas Vilniaus klausimas. Todėl šiame didžiuliam viešame susirinkime ir buvo priimtos rezolucijos, reikalaujančios, kad Vilnius būtų atiduotas Lietuvai. Tuo pat metu buvo pagerbtas ir seniausias lietuvis ateivis, 104 metų Jurgis Skinderis. Jis, atvykęs į New Yorką, visur aiškiai pabrėžė savo tautybę, buvo sąmoningas lietuvis. O pagal amžių dar buvo sveikas žmogus, ir tai stebino amerikiečius. Didžioji New Yorko spauda iš to padarė sensaciją. Tas lietuviams tada buvo naudinga, nes apie lietuvių didžiojo spaudoje tada buvo labai sunku rasti žinių.

Tą parengimą tada surengė Tautininkų Klubas, pasikvietęs į talką 24 draugijas, kurios prisidėjo sukviečiant publiką. Ir jos tada buvo apie 4000 žmonių.

Kada tautininkų veikimas pradėjo įteiti į plačią visuomenę, o Klubui teko beveik visos Amerikos lietuvių tautininkų atstovavimas, tada atsitiko nelaimė -- tautininkų vadas Juozas O. Širvydas susirgo. 1928 metų pabaigoje jis pasitraukė iš Vienių redakatoriaus vietos ir išvažiavo apsigyventi Lietuvoje. Tai sužadė skaudų moralį kirtį Amerikos tautininkams. Bet J. O. Širvydas, ir Lietuvoje gyvendamas, nors ir buvo ligos kankinamas, duodavo daug patarimų. Be kitų patarimų jis parašė LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOS plačius įstatus, kuriais Amerikos lietuvių tautininkai ilgai vadovavosi.

Tautininkų veikimas buvo kiek apsunkintas, kai J. O. Širvydas pasitraukė iš Vienių redakatoriaus. Bet jo vietą užėmė sūnus Vytautas Širvydas, kuris vedė laikraštį tėvo vestais keliais. Tuo pat laiku iš Lietuvos sugrįžo Dr. B. K. Vencius, jau nuo pirmiau žinomas Amerikos lietuviams veikėjas ir apsigyveno Brooklyn. Jis tuoj prisidėjo prie tautininkų veikimo, buvo ta stipresnioji dvasinė jėga, iš kurios tekėdavo tautininkų veiklai dvasinis sustiprinimas.

Pasitraukus iš Vienių Vytautui Širvydui, laikraštis jau

SENA PRAKTIKA MOKO

Laikraščiuose skaičiau, kad Raudonoji Žvaigždė -- sovietų kariuomenės pagrindinis laikraštis, labai smarkiai pradėjo pulti John Birch Draugiją. Esą, ta draugija norinti sukelti karą prieš Sovietų Sąjungą.

Perskaitęs pamaniau, kad jei jau ta draugija sovietams taip nepatinka, tai amerikiečiams tikriausia nėra tokia bloga. Mano galva, Amerikai pačios pavojingiausios yra visos komunistinės organizacijos, viešos ir slaptos, o taip pat prisidengusios visokiems kitiems nekaltais vardais. Jos varo ardomąjį darbą, tarnauja svetimos valstybės pastangoms, apgaulingu būdu nori visai silpninti šio krašto jėgą, kad tik iš JAV rankų būtų išmuštas vadovavimas dar laisvam pasauliui.

Jau sena praktika moko, kad reikia būti labai atsargiems su tais, kuriuos komunistai giria. Ir nereikia blogai galvoti apie tuos, kuriuos komunistai iš visų jėgų niekina ir purvais drabsto.

STASYS VIRPŠAS,
HamiltonLATVIAI UŽ MUS
PAREIGINGESNI

Clevelande dvi dienas -- liepos 22 - 23 d. vyko Pabaltiečių lengvosios atletikos pirmenybės. Reikia pripažinti, kad šį kartą žiūrovų buvo žymiai daugiau, negu iki šiol pasirodydavo. Šeštadienį beveik net visos sėdimos stadione vietos buvo užpildytos.

Tuo džiaugiantis negalima nepresiminti, kad latviai, kurių Clevelande už lietuvių yra kelius kartus mažiau, buvo daug daugiau pareigingesni. Jų žiūrovų buvo kur kas daugiau. Ir jiems į stadioną atvykti buvo daug sunkiau. Jei dauguma lietuvių gyvena rytinėje Clevelando pusėje, tai latviai vakarinėje. O stadionas buvo beveik lietuvių gyvenamos vietovės centre.

Kalbantis su vienu latviu, ir džiaugiantis, kad jie gyvai domisi sportinėmis žaidynėmis, iškilo ir kitas motyvas, kodėl jie gausiau lankosi. Esą, jiems sportinės varžybos retoka pramoga, o lietuviams labai dažna. Taigi gal ir tai nulėmė.

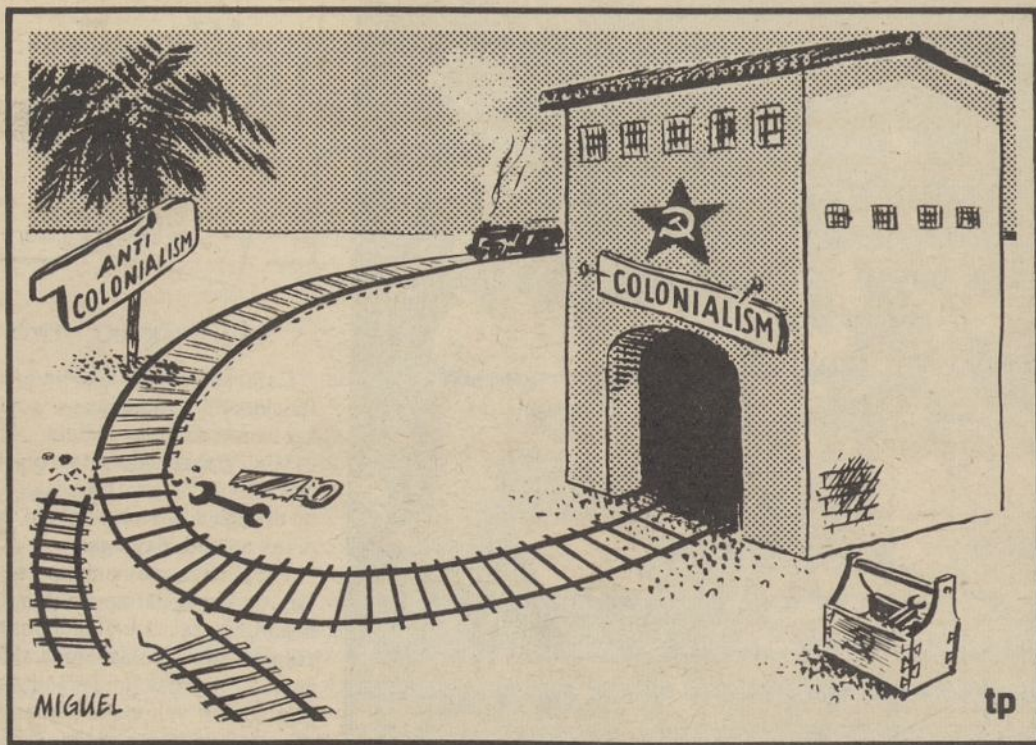
A.G.
Cleveland

neteko tos savo jėgos. Prasidėjo didelė trintis. Redakcijoje nebuvo autoriteto, kuris praveistų pagrindinę liniją. Įvyko skaudžios ir nenaudingos varžytinės tarp tautininkų ir socialistų liaudininkų šalininkų. Tos peštynės tada pasibaigė socialsandariečių pergale.

1933 metų kovo pabaigoje Vienių redakcijos darbas teko Juozui Tysliavai. Vienių Spaudos Bendrovė, kuri iki to laiko leido laikraštį, tuometinio bendrovės direktoriato buvo paskeblusi bankrutą ir senieji akcininkai nušluoti. Bendrovės turtais ir laikraštis, neva varžytinių forma, buvo perimtas naujai susiorganizavusios bendrovės. Naujoji bendrovė pilnai susidarė ir sandariečiai apribojo, kad kitų pažiūrų žmonės neprieitų prie laikraščio įtakos. Ir nuo tada laikraštis visiškai pakropo į kairiąją pusę. Nieko nebuvo rašoma iš tautininkų veiklos Amerikoje. Ir tai tautininkams tada buvo suduotas labai skaudus smūgis.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVA.

PRIEŠUI RANKĄ, DRAUGUI NUGARĄ

Diktatūros, nesigilinant į specifinius jų aspektus, būtų galima suskirstyti į dvi kategorijas: komunistines ir tautines. Daug neieškodami, paminkime du tų kategorijų atstovus: Jugoslavijos Tito, kuris merkia Maskvai ir melžia iš Amerikos dolerius, ir Portugalijos Salazarą, kuris merkia Amerikai, o gauna nulį.

Tito, kuris persekioja Bažnyčią, kuris daugybę patrijų kartuves nuvarė, kuris visuose tarptautiniuose ginčuose palaiko Maskvą, Amerikos spaudoje dažniausia vadinamas Jugoslavijos prezidentu ir jau išmėlžė 2,5 bil. dolerių. Salazaras, didžiausias komunistų priešas, visomis jėgomis remias Šiaurės Atlanto Pakta, vadinamas diktatorium, o kovoja dėl Angolos, kur Nikita Chruščiovas organizuoja antrą Kongą, iš Amerikos susilaukia visai neužtarnauto ir netikėto smūgio. Keista! Tačiau taip yra. Tito ir jo Amerikos doleriai Jugoslavijoje sukurtą "rojų" skaitytojai įsivaizduoja visai puikiai. O kas tas Salazaras, kuris čia nepopuliarus ir Amerikos spaudoje labai rečiau pastebimas? Dr. Antonio de Oliveira Salazar, besiantinas į septyniadesimt antruosius metus, rengėsi būti kunigui, bet, į kunigus neįsišventęs, pradėjo studijuoti ekonominius mokslus, kuriuos vainikavo daktaro laipsniu. Kaip gabus ir kvalifikuotas ekonomistas, jis greit buvo pakviestas į Coimbra universitetą profesorium.

1910 m. Portugalija iš monarchijos pasidarė demokratine respublika, kuri iki 1926 m. beveik virto anarchija. Per 16 metų valdžios keitėsi 40 kartų, o biudžetas buvo subalansuojamas su 143 mil. dol. nuostoliais. Nepastovumas, netikrumas ir infliacija vargino tautą ir statė į nevilį. 1926 m. valdžią perėmė armija.

Tada prof. dr. A. Salazaras, kaip gabus ir pagarsėjęs finansų profesorius, buvo pakviestas finansų ministeriu. Jis kvietimą priėmė, bet finansų tvarkyme pareikalavo diktatoriaus teisių. Karinė valdžia su jo sąlyga nesutiko, o jis grįžo į universitetą ir tęsė profesoriaus darbą.

Po poros metų valdžia įklampo į tokius finansinius sunkumus, jog buvo priversta vėl kviesiti dr. Salazarą ir sutiko su jo

sąlyga, suteikiant jam diktatoriaus teises valstybės finansų tvarkyme. Ir štai finansų ministeris dr. Salazaras, kaip koks magikas, per vienus metus su tvarko valstybės finansus ir subalansuoja biudžetą su pertekliumi. Ir taip jam sekėsi kiekvienais metais.

1932 m. karinė valdžia jį paskodina ministerio pirmininko kėdėn. Tos kėdės jis tebesilaiko ir šandien, nedarydamas jokio tautos atsilikimo - rinkimų. Laikraštinkai, tyrinėję portugalų tautos nuotaikas, rašo, kad portugalai, gerai prisimindami valdžios nepastovumą ir finansinį chaosą iki 1926 metų, Salazarą pastoviu valdymu yra patenkinti.

Min. pir. A. Salazaras gyvena kukliame name Lisabonoje. Jis ima 500 dol. mėnesinės algos, negeria, nerūko, valgo tik vegetariškus valgius ir veda užkietėjusio viengungio gyvenimą. Salazaras nevalgina žmonių, ne kariuomenės, kaip kiti diktatoriai, jokiais paradais ir neieško populiarumo spaudoje, kuri yra cenzūruojama. Jis leidžia įdėti laikraščiuose savo fotografiją tik tuo atveju, jei turi ką svarbaus pranešti tautai.

Jo valdymo laikotarpį Portugalijoje pastatyta daugybė naujų mokyklų, ligoninių, įrengta naujų uostų, praveista naujų kelių. Neteko skaityti, kad Salazaras būtų pasiuntęs į kartuves kurį savo priešą.

Rašoma ir kalbama, kad su savo politiniais priešais jis elgiasi kaip tėvas su nesubrendusiais vaikais. Kai 1937 m. sąmokslininkai norėjo jį nužudyti ir sprogsi bomba, išardydama šaligatvį, kur jis stovėjo, apvertė jį dulkėmis, dr. Salazaras, valdydamas drabužius ir linguodamas galvą kalbėjo: "Tikrai jie yra neatsakingi vaikai".

Jau 29 metus dr. Salazaras valdo Portugaliją. Ten yra tvarka ir ramybė. Salazaras neįsivėlė į jo pašonėje vykstantį Ispanijos pilietinį karą, nors yra Franco draugas ir labai nemėgsta komunistų; pasiliko nuošaly ir Antrojo Pasaulinio karo metu, nors leido Anglijai naudotis Azorų salomis ir pardavė jai visus Portugalijos ūkio gaminius.

Ar galima Tito diktatūrinį režimą palyginti su Salazaru. Ta-

čiau... Tito valgė pietus su Anglijos karaliene ir dažnai Amerikos spaudoje reiškiamos užuominos pasikviesti jį į Washingtoną, o apie Salazarą nė žodžio, nė garso. Tito, kuris niekada Amerikos draugas nebuvo ir nebus, o kritiškoje valandoje prieš jį greičiausiai ir ginklą atsuktų, iš Amerikos 2,5 bil. dolerių. Salazarui sunkioje Angolos kovoje su komunistų organizuojamomis riaušėmis ir žudynėmis atsukama nugara ir kertamas smūgis.

Kodėl taip yra? Gal Teherano, Jaltos, Potsdamo, Ženevos ir Dovydo stovyklos dvasios taip sutvarko, o gal Baltuosiuose Rūmuose tebeslankioją "liberališką" patarėjai tokį toną duoda?

K. Jurgutis

Puiki dovana bet kuria proga!

**Naujai pagaminta
PIRMOJI LIETUVIO
KOMPOZITORIAUS
ILGO GROJIMO
PRAMOGINĖS MUZIKOS
PLOKŠTELĖ**

Lietuviškai įdainuota 10 šokių muzikos HI-FI ir STEREO plokštelė gaunama visuose lietuviškos spaudos ir dovanų parduotuvėse.

Lietuvių tautinės kultūros vertybių ūgdymas per ALT Sąjungą

--Viršiausias viltininkų tikslas telkti tautinės pajėgos ir tautinti jos taip, kad darbeneprieštarautų vienos kitoms, kad iš vieno ar šalimais eidamos, netrukdytų vienos kitų... -- rašė A. Smetona.

--O Vilties kelias, kaip žinia, buvo platus ir aiškus. Ji ėjo laikydamosi tautinių tradicijų pritarinama tam, kas buvo tautai naudinga ir neigė visa, kas buvo per anksti ar visai netinkama mūsų tautai. Viltis nepataikavo ir nesilenkė kuriam nors luomui ar partijai. (J. Tumas Vaižgantas, psl. 183).

Vilties įkūrėjai tuo keliu ėjo, tų idealų siekė ir stengėsi juos įgyvendinti. Nuo tų žodžių praėjo daug laiko, bet jie tebėra gyvi ir aktualūs. Pasikeitė žmonės ir jų gyvenimo sąlygos, didelė tautos dalis likom išblaškyti po svetimus kraštus, bet mūsų idealai ir principai liko tie patys, kurių siekė ir viltininkai.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, nors tik prieš dvyliką metų įkurta šiam krašte, yra tų idealų tęsėja. Tik kitoj žemėj ir pagal vietas bei laiko sąlygas pritaikytais būdais stengiasi tuos siekius įgyvendinti. Štai ALT S-gos įstatų 2-me straipsnyje apie Sąjungos veikimo tikslus rašoma:

-- a) Palaikymas ir ugdymas lietuvių tautinio susipratimo ir lietuviškos tautinės kultūros vertybių Amerikos lietuvių tarpe, Kad šie mūsų įstatuose įrašyti žodžiai būtų įgyvendinti, mes, būdami dar gyva pavergtos tautos dalis svetingoj šalyje, kur galime laisvai dirbti tautinį darbą, neturime pamiršti, kad taure bus tol gyva, kol mes visi drauge veiksim, kol mumyse tautos ir organizacinė dvasia bus gyva.

Tačiau, kad ji tautai išliktų ir, kad organizacija negautų tik senų žmonių socialinio klubo pobūdžio, ji turi būti ryžtinga, gyva ir organizacijos tikslų įgyvendinime turi aktyviai reikštis ne vien išrinkta vadovybė, bet ir visi jos nariai.

Jei suvažiavimuose išklaustų kalbos yra palydimos tik plovimu ir grįžę organizacijos atstovai vėl dvieji metams viską pamiršta, tai jie savaime ima gyventi tik organizacine praeitimi.

Praeitį, kurioje daugelis iš mūsų praleido gražiausias jaunystės dienas, savaime suprantama, yra brangi ir nepamirštama, kaip ir visos nepriklausomos Lietuvos gyvenimo laikotarpis, bet ji turi organizacijai tik tiek reikšmės, kiek rišasi su dabartimi ir kiek yra naudinga ateičiai.

Todėl kiekvienas turime suprasti, kad nors veikiamė pagal prieš daugelį metų įkurtos organizacijos statusą bei principus, siekiame tų pačių tikslų, bet gyvename naujus laikus ir į tą darbą mūsų pareiga jungti naujus žmones, naujų laikų jaunąją kartą, kurios nebeįtikins vien gražūs pasakojimai apie Lietuvos senovę, jos kultūrinius sugebėjimus. Vargu, ar jie patiks čia augę, Lietuvos nematę, kad mūsų maža tėvynė galėtų pasiekti tiek kultūrinių vertybių, kaip šis didelis kraštas, kaip lygiai netiki ir pirmųjų ateivių vaikai, kad jų tėvų žemė per savo nepriklausomybės laikotarpį buvo padariusi tokią didelę vispasiškę pažangą, nuo to laiko, kai jų tėvai išvyko.

Jausmų užtenka tik mūsų kartai, tautinių vertybių pradą gavusiai savo tėvynėj. Naujoji kartoj tautiškumas gali būti tik sąmoningas, pagrįstas, kad verta likti lietuviu ir priklausyti savoms organizacijoms. Jaunajai kartai mes turime įrodyti lietuvių kultūros tautines vertybes ir supažindinti su pačiais kūrėjais, kurių ir dabar netrūksta svetimam krašte tebekūriantiems, kad ir labai sunkiose gyvenimo sąlygose. Turime ir tokių, kurie tas vertybes iškelia ir parodo laisvam pasauliui, kas mes buvome, kas esame ir kuo norime būti.

Savęs pažinimo svarbą jau ir anais laikais Tumui-Vaižgantui priminė etnografas suomis dr. A. O. Heikelis, sakdamas: "Rūpinkitės patys save pažinti ir kitiems parodyti, kas jūs buvote,

kas esate, ką turėjote ir ką tebeturite. Tik savo krašto pažinimas parodys, kuri jums vieta skirta..." (T. Vaižgantas, psl. 149).

Šis suomis ragino lietuvių daugiau domėtis savuoju kraštu ir jo įdomia kultūra. Galėtume priskaičiuoti labai daug svetimųjų, aukštai įvertinusių mūsų kultūrą. Ir jei ji įdomi ir vertinga svetimiems, tad negali būti mums taip sunkus uždavins tinkamoj šviesoj parodyti jauniems ir tuo per organizaciją skiepyti juose tą sąmoningą lietuvių tautinių vertybių supratimą, įtikinti, kad mūsų kūryba nėra žemesnė ir už didžiųjų tautų.

Jei skyrė pasitenkins sukviesdami tik vieną susirinkimą per metus išrinkti naują valdybą ir nario mokėstį, tai būtų tuščias pasididžiavimas organizacine praeitimi bei jos principais. Ir nebūtų jokių vilties ateities tikslų įgyvendinimui.

Palaikymas ir ugdymas mūsų tautinio susipratimo ir lietuviškos tautinės kultūros vertybių jaunųjų kartoj nebus sunkus, nes ji yra iš prigimties dinamiška ir kūrybinga, jei mūsų susirinkimuose to kūrybiškumo jie ras.

Nusiskundžiama, kad jaunimas nemėgsta paskaitų, o tik šokių. Dėl to tektų suabejoti, nes jaunieji mėgsta mokytis ir savintis iš aplinkos visa, kas įdomu. Juk gerai žinome, kad įdomiai dalyką dėstančių profesorų audi-

torija būna visuomet studentais perpildyta, o nuobodžių kalbėtojų-tuščia. Tad kalti ne klausytojai, o kalbėtojai. Jei pasi-stengsime tinkamai pasiruošti tų tautinių vertybių perdavimui, būkime tikri, jaunųjų narių gretos didės ir tautinės vertybės juose bujos.

E. Čekienė

CHICAGOS PARENGIMŲ KALENDORIUS

LIEPOS 25 -- Rugpiučio 10 d. Tarptautinė prekybos paroda McCormick Place. Lietuvių paviljonas organizuojamas Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Chicago skyriaus.

RUGPIUČIO 3 D. Lietuvių Fronto Bičiulių gegužinė -- jaučio kepinimas vasarvietėje "Gintaras", Union Pier, Mich.

RUGPIUČIO 13 D. Žemaičių Kultūros klubo rudeninis piknikas, Leppos sode, 82 nd & Kean Ave., Willow Springs.

RUGSĖJO 3 - 4 D.D. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimas Jaunimo Centre.

LIET. ŽURN. SĄJUNGOS skyriaus rengiama Spaudos balius, rugsėjo 23 d. Balio Pakšto salėje.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 West 69 St. Marquette Parke

SAV. J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Čia gėrimus pirksite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1 ASBACH URALT	5th	\$4.95
2 MARTEL 3 star Cognac	5th	\$5.39
5 ZOBROWKA, 100 proof	5th	\$4.75
3 GOLD LEAF 3 star Cognac 5th		\$4.95
4 Chateau Gib. 3 star Cognac ..	5th	\$4.95
6 White Horse scotch whisky ..	5th	\$4.98
7 SKAIDRIOJI 80°	5th	\$2.95
8 LEMON ICE Likeris	5th	\$3.69
9 BORDEAUX Vynai	5th	\$0.98

Ir virš 100 rūšių užsienių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kainomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

dovanos ★
★ **taupytojams** ★

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU

DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

**KAS DU MEN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.**

5 1/4%

mokame už
ilgalaikės
taupymas!

DARBO VALANDOS:
pirm. 9 iki 5 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBAUSKAS, vedėjas

**ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS ...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaskas, Pres.

MANO DRAUGAS MIKALOJUS K. ČIURLIONIS (2)

Ištrauka iš A. Žmuidzinavičiaus "Paletė ir gyvenimas"

Mūsų Nemunas ypač gražiai ir galingai pasirodė Rumšiškėms. Dar daug aukščiau jis pradeda nerimti, plačiais vingiais atsimušdamas į aukštus, stačiai į vandenį krantinčius krantus. Bet ties pačiu miesteliu vėlnias jam užtvėrė vagą. Tai "Velnio tiltas" (jį mini ir Adomas Mickevičius savo poemoje "Ponas Tadas"). Čia jau Nemunas supyko. Jis ardo savo verpetais dideles uolas, stengdamasis jas nugriauti, bet nepajėgia. Tada šoka per jų viršų ir burgzdamas veržiasi priekin. Bet čia jam pastoja kelią ant ras uolų slenkstis su kyšančiomis aukštyn kelių eilių granito kupromis. Tai "Velnio slenkstis". Pajutęs jį, Nemunas mėtosi į visas puses ir pagaliau apsiptojęs prašvilia pro uolas. Bet čia dar ne galas. Jį stengiasi dar kartą sulaikyti žemiau jo vagą užgulusi "Velnio pirtis". Tik čia jau Nemunas galutinai įsiutęs. Jis šoka piestu ant uolų, kūliais verčiasi per jas, putomis drebina į visas puses, neria

ŠYPSENOS

☆☆☆

VIENAS vyras, užėjęs į restoraną pavalgyti, pasikabinavo savo apsiaustą ir atsisėdęs prie stalo, pasižiūrėjo į valgių sąrašą.

--Prašau, duokit man makaronų sriubos, -- paprašė padavėjo.

--...Jau nebėra!

--Tai duokit man steką su bulvėmis.

--...Jau nebėra!

--Na, gerai, duokit šaltos vištenos.

--...Jau nebėra!..

Klijantas susinervinęs pasikėlė.

--Tada paduokit man mano apsiaustą...

Patarnautojas žvilgterėjo į kabyklą ir ramiai atsakė:

--...Jau nebėra!...

●

JAUNA moteris apsiašarojusi įteina į ginklų krautuvę.

--Mano vyras, -- sako ji verkdam, -- ką tik tapo užmuštas automobilio katastrofoje.

--Bet, ponai, aš nematau ryšio, -- atsiliepė ginklų pardavėjas.

--Yra! Aš noriu grąžinti revolvėrį, kurį vakar pirkau!

●

VIENAS aktorius ilgai derėjosi pirkdamas kostiumą kreditan. Jo draugas, nustebs paklausė:

--Kodėl tu derėjaisi, nes visvien nemokėsi skolas!

--Tam, kad pardavėjui būtų mažesnis nuostolis!

●

DU žmogėdros kalbasi:

--Aš nežinau ką daryti su savo žmona.

--Gal nori, kad tau paskolinčiau virtuvės knygą?

●

JURGIS nelaukiant grįžta iš kelionės į namus. Jo penki metų sūnus atidarė duris apsiašarojęs.

--Tėte, mūsų namuose yra vaiduoklis.

--Vaiduoklis? Iš kur tu ištraukei tą istoriją?

--Tikrai, tėte, aš girdėjau mamos kambary triukšmą ir kai nuėjau pasižiūrėti, tu žinai - ką aš pamačiau? Vaiduoklį visą juodą, kuris pasislėpė vonioje.

Jurgis įėjo į savo žmonos kambarį, paskui į vonią ir didžiam nustebinimui rado savo draugą Antaną, juodojo pizamojo.

--Ar tu neturi gėdos? -- sušuko Jurgis. -- Kai aš pagalvoju kiek gero tau esu padaręs, suradau tarnybą ir paskolinau pinigų, o tu štai kaip man atsidėkoji. Apsirengęs juodai gąsdini mano sūnų!

gilyn, stulpais kyla aukštyn ir, pagaliau, nugalėjęs jau Kauno link. Vargas sielininkams, kai patenka į tuos Nemuno slenkščius. Jei likimas stebuklingai praneša juos pro "Velnio tiltą" ir "Velnio slenkstį", tai trečioje užtvaroje jiems suruošia tikrą "Velnio pirtį": visus išmaudo, o jų sielius suardo ir sudaužo. Tai būdavo prieš keletą dešimčių metų Dabar Rumšiškų slenkščiai jau suskaldyti, ir iš dugno išimti akmenys kloja mūsų plentus. O Nemunas ties kadaisė baisesiais slenkščiais jau tik tyliai rangosi ir murma, kad gausingi sieliai ir garlaiviai plaukia jo srauniai nugara. Bet Čiurlionio pasakojamais laikais Rumšiškų milžinai dar galingai rodydavo savo šurpią jėgą.

Per tuos slenkščius Čiurlionis su broliais keliavo paskutinę savo kelionės naktį.

Pasistengsiu apie tą naktį pasakoti jo paties žodžiais.

-- Taip plaukėme tris dienas ir tris naktis, -- pasakojo Čiurlionis, -- bet aplanai tai bene žavingiausia buvo paskutinioji naktis. Buvome labai pavargę, padėjome irklus ir, susėdę valtės dugne, davėme jai valią. Temo. Po trankymosi į stačias sienas Nemunas taip pat tartum pavargęs išsitiesė ir tiesia vaga plaukė sau tolyn. Tik ties Rumšiškėmis staiga jis pradėjo nerimauti. Valtis susiūbavo ir plačiais mostais smarkiai pasileido žemyn. Staiga pajutome, kad aplink mus vanduo pradėjo šokinėti ir drebėti, aplink sumirgėjo baltos putos, pro mus bangose praūžė -- lyg kokios juodos pabaisos -- akmenys, kelis kartus siūbtelėjoje aukštyn ir žemyn ir pagaliau net mums kvapą užėmė, slidžių slenkščių nuslinkome dar žemiau, kelis kartus mus apsupo, ir mūsų valtis išplaukė į ramesnę putotą lygumą. Nežinau, ar iš didelio nuovargio, ar mus pagavo tingaus užsimiršimo nuotaika, bet mes visi trys, patekę į tą Nemuno audrą, pasijutome lyg kokių milžiniškų sūpuoklių supami ir nė rankos nepajudino.

Užmerkėme akis ir atsidaivėme Dievo valiai. Kas bus, tas bus, kad tik neštų, kad tik suptų, tolyn, tolyn. Ir kai išnešė mus į tolesnį vandenį, mes buvome pasakiškai nuteikti. Visi trys išsitiesėme aukštieji valties dugne. Tamsiame danguje pamažėl ramiai sukinėjosi čia į vieną, čia į antrą pusę žvaigždės. Užpakalyje vis tilo verdančių bangų klegesys... Tik staiga neramiai sujudėjo ir sumirgėjo žvaigždės, valtis pradėjo drebėti, papūtė drėgna, vėsi oro srovė, siūbtelėjo per valtį šaltos putos ir vandens pluoštai, ir mes, lyg kokio pašėlusio slibino letenose liūliuojami, per staigiančias ir užiančias vilnis pasileidome šokinėti. Kur mes? Kur lekiam? Kas mus ištiks? Ar ne vis tiek? Lekiam, ir tiek... Mums be galo gera. Tik užmerkėme akis. Ir vėl lygu, vėl žvaigždės ramiai po dangų čia į vieną, čia į antrą pusę slankioja. Tik staiga valtis nuslydo žemyn, net mums viduriuose saldu pasidarė. Dar akimirksnis -- pašėlusiai sūptelėjo mus į vieną ir į antrą pusę ir šonu trenkė į kažką kieta, jog net lentos subraškėjo. Suvirtom vienas ant kito. Siūstelėjo iš viršaus šalta banga. Stasys pašoko ir įsikibo rankomis į bortus. Dar vienas uolos smūgis į valtį šoną, dar antras iš kitos pusės. Apsuko kelis kartus, dar užliejo vandeniui akis, dar pašokinėjome po kriokiančių bangų nugaras ir pagaliau išplaukėme į plačią lygumą. Ir tik piktas murmėjimas dar kurį laiką vijosi mus iš užpakalio. Tai ne šio pasaulio kelionė. Dangiški paveikslai švietė galvoje, švelnūs liūliavimai supo bevalį kūną. Jonas tyliai gulėdamas, spaudė man ranką. Sujaudintas Stasys vėl išsitiesė valtės dugne.

Ir toliau ta paskutinė naktis, --tai buvo pasakų naktis. Ilgai taip gulėjome išsitiesę valtyje. Kas būtų, jeigu galėčiau nupiešti visus tuos paveikslius, kurie tada praslinko man prieš akis? Sužavėčiau visą pasaulį. Atmerkiau akis. Aukštai, skersai per mūsų kelią, ritosi rūkuose kamuoliuotos žvaigždės.

Slinko jos, viena pro kitą, čia aukštyn, čia žemyn pasakiškų rūkų verpetuose. Jas bėrė lėkdamas juodas slibinas. Ore dundėjo nakties audros simfonijos garsai. Iš šonų milžinai stulpai dangų rėmė. O tai būta geležinkelio tilto, kuriuo praėjo dundėdamas naktinis traukinys. Koks puikumėlis!

Trys jauni broliukai gulėjome žvaigždėtą naktį išsitiesę valtyje. O Nemunėlis mus nešė ir liūliavo.

Priplaukėme Kauną.

Atsimenu pas M. Putvinskaitę vakarą Vilniuje. Po vakarienės ir entuziastiškų kalbų įvairiais svarbiais klausimais, kur Čiurlionis visada švelniai ir įtakingai reikšdavo savo labai originalias mintis, jis pagaliau sėdo prie pianino. Visi nutilome. Skambinti pradėjo mums jau maždaug žinomus kūrinėlius, bet toliau jau niekas nebežinojo, ką jis skambina. Jo muzika rodė vis daugiau žavingos jėgos, kuri priverstė mus visai užmiršti realų gyvenimą.

Iš po jo pirštų kilo čia galingos audros, čia švelnūs liūliavimai, čia begalinis ilgesys, čia vėl visas nusivylimas, draskymosi ir skausmų pragaras. Pagaliau iškilo didžiulio laimėjimo ir dangiško džiaugsmo galingas himnas. Ir kai jis baigė, visi ilgai dar sėdėjome užkerėti, rodos, negalėdami nei žodžio tarti, nei pasijudinti. Ir tik Čiurlionio po tylos mielas žodis "Nu nepykit" pažadino mus iš nežinios, kas čia yra ir kur mes esame.

--Ką čia paskiausiai skambina? -- paklausė viena iš klausytojų.

--Dievaži, pats nežinau, -- nuoširdžiai atsakė šypsodamasis Čiurlionis.

Kalbėdamas apie Čiurlionį, kaip muziką, prisimenu nuomonę vieno lenkų muzikos kritiko, kuris girdėjęs Čiurlionį, savo įspūdžius paskui jis pasakojo pažįstamiems.

--Velniaškai skambina. Girdėjau jį skambinant savo kompozicijas. Skambino, skambino, čia švelniau, čia smarkiau, pagaliau pagriebė fortepijoną abiem ran-

Estų sportininkų būrelis, dalyvavęs Pabaltiečių sporto pirmenybėse Clevelande.

Dirvos nuotrauka

kom, pakratė ir išmetė pro langą. Na, ką jūs pasakysite?

Į materialinius reikalus Čiurlionis žiūrėjo gana savotiškai. Vieną kartą Gimbutaitė, patyrusi iš jo kalbos, kad jo kišenė visai tuščia ir kad jis neturi ne tik už ką pietų, bet ir pusryčių pavalgyti, pasiūlė ir paskolino jam penkis rublius. Antrą dieną jiems vėl teko susitikti. Čiurlionis su tikru pietizmu pasakojo jai apie

vieną be galo malonios išvaizdos motiną, kurią jis matė su vaikeliais ant rankų einant gatve.

--Ji atrodė tokia neturtinga ir tokia gera, jog kai aš jai daviau, radęs kišenėje, tris rublius, tai ji pati nežinojo, ką daranti, ir norėjo man ranką bučiuoti. Turėjau pabėgti. Neteko net su ja pasikalbėti.

--Na, o šiandien ar turi dar kiek pinigų? -- paklausė, kiek

nustebusi, jo geradarė.

--Ne, šiandien tai aš neturiu nė vieno skatiko, bet kad žinotum -- man taip gera, taip gera...

Kitą kartą jis iš kelionės Putvinskaitėi tartum linksmai rašė: --Kaip laikotės ir ar nepykstat? Plackartė, kurią man užfundijot, padarė tai, kad bemaž ko neprimiegojau Varšuvos... Iki pasimatymo -- nepykit."

Bendrai imant, visą savo studijų ir darbo laiką Čiurlionis gyveno labai skurdžiai, dažnai neprivalgydamas ir atsižadėdamas reikalingiausių dalykų, nekalbant jau apie bet kokius malonumus. Tik dėl be galo sunkių materialinių aplinkybių Čiurlionio kone visi paveikslai yra piešti ant menkiausios medžiagos ir menkos vertės dažais; tai bene ir bus didžiausia priežastis, kodėl jie taip greit išbluko.

Tik vienas paskutiniųjų jo paveikslų "Rex", jo žodžiais tariant, buvo pieštas taip, kaip turėjo būti; taigi, matyt ir savo formatu, ir medžiaga atliko autoriaus nusistatymą. Tas paveikslas šiuo atžvilgiu ir dabar, be abejo, geriausiai atrodo.

Gražūs Petro Vileišio rūmų kambariai Antakalnyje. Aukšti, šviesūs. Ant parketo pasieniais galybės paveikslų. Didžiuliai Stabrausko, mažytiniai Leščinskio, Kalpoko aukso berželiai, marguliuoja krūvos raštuotų juostų, kaišytinių prijuosčių. Rengiamieji pirmąjį lietuvių dailės parodą.

--Žiūrėkit, -- kalbėjo sužavėtas Čiurlionis, -- čia tikra žydinti lietuviška pieva. Jokios simetrijos -- tik žvaigždėmis žydi, spinduliuoja. "Ui ui ui broliukai, mes jaunieji, užpuolė križikai nelabieji", -- užtraukė jis, lipdamas ant sienų kabinėti paveikslų. Dvi dienas taip laipiojom; dvi dienas dainavom chorą visi, kurie tik ten buvome. O kai atėjo parodos atidarymo diena, Čiurlionis pasipuošė dideliu kaklaraiščiu, sumegztu plačia kokarda. Buvo linksma ir iškilminga. Čiurlionio paveikslai užėmė atskirą kambarį.

--Norėčiau žinoti, kas tokio dailininko galvoje darosi, -- kalbėjo viena panelė savo draugei, žiūrėdama Čiurlionio paveikslius. -- Viskas čia keistai sukas, požemiai su dangumi maišosi. Tur būt, ir pats autorius dievas žino į ką panašus.

--Ponia, jis iš tikro yra baidus: panašus į slibiną, kuris mergeles ryja. Aš jį pažįstu, --prabilo čia pat stovėjęs nepažintas Čiurlionis. -- Nepykit, (Nukeita į 6 psl.)

THE STROH BREWERY COMPANY • DETROIT 26, MICHIGAN

TURĖSITE PIKNIKĄ? nusipirkite dešreles... nusipirkite bulkutes... nusipirkite visus prieskonius... nusipirkite Stroh's -- dėžėmis!

TURĖSITE BALIŲ? nusipirkite sausainius... nusipirkite pretzels... nusipirkite skanėstus... nusipirkite Stroh's dėžėmis!

Pirkite Stroh's...dėžėmis!

taip, nesvarbu kokie yra jūsų saulėti planai, dėžės Amerikos vietinio ugnio virto alaus pridės gerą skonį geram laikui. Visada pirkite Stroh's dėžėmis!

POPULIARIOMIS
KAINOMIS... VISUR!

BETIKSLIS CINIZMAS

Žinomas Amerikos laikraštininkas C. L. Sulzberger yra padaręs žymų įnašą į nuolaidų Sov. Sąjungai politiką. Dienraštyje "The New York Times" paskelbtame straipsnyje jis iškėlė mintį, kad tarp pasiūlymų, kurie turėtų būti padaryti sovietams Vakarų Berlyno reikalu, reikia apsvaistinti klausimą, ar nepriimtų Jungtinės Amerikos Valstybės pasisidlyti pripažinti Lietuvos, Estijos ir Latvijos aneksiją. Šio netikėto išsikišimo reikšmė suprasti naudinga prisiminti tam tikras Vakarų

santykių su Sov. Sąjunga ypatybes.

Sovietų ekspansijai yra charakteringa ta aplinkybė, kad dažnai galima atspėti, kur įvyks jų naujas puolimas, nes jie nedaro didelės paslapties iš savo smurto bei subersijos sumanymų. Šituo atžvilgiu jie yra panašūs į savo buvusį sąjungininką Hitlerį. Kaip žinoma, jis buvo iš anksto išdėstęs nacių politikos pagrindus ir metodus "Mein Kampf" knygoje, kurią tačiau labai mažai kas skaitė ir dar mažiau kas ėmė dėmesin praktišką politiką. Puseitina aiškiems sovietų ekspansijos planams Vakarai ne visados priešpastatydavo atitinkamai aiškų pasiryžimą juos atremti. Dar daugiau: dažnai būta netikrumo, kuriais klausimais Vakarai gali sovietams nusileisti. Viena paskutiniųjų tokių keistų nuolaidų buvo naujos Brazilijos vyriausybės nutarimas atšaukti oficialių Baltijos Valstybių pasiuntinybių ir konsulatų pripažinimą.

Šandieną tvirtas Jungtinių Amerikos Valstybių ir jų sąjungininkų nusistatymas Berlyno klausimu nepalieka vietos tokiame netikrumo jausmui ir baime, kad šiuo atsitikimu teisės ir moralės dėsniai galėtų būti paaukoti. Bet kaip tik šio Vakarų valstybių pasiryžimo bei aiškaus nusistatymo akyvaizdoje p. Sulzbergerio samprotavimai yra ypatingai apgailėtini. Paremdamas savo pasiūlymą -- pripažinti Baltijos Valstybių aneksiją -- jisai pažymi, kad "šis ciniškas pasaulis yra apsipratęs su patarle "geriau vienas žvirblis rankoje kaip du ant stogo", pabrėždamas, jog Berlynas yra "vertingas žvirblis rankoje", už kurį Vakarai privalo pasiūlyti užmokėti tam tikrą kainą.

STASYS LOZORAITIS

Tenka sutikti, kad p. Sulzbergerio pasiūlymas priklauso prie to savotiško pasaulio, kurį jis vadina cinišku. Tačiau, be to, jo pasiūlymas yra ypatingos rūšies cinizmo -- betikslio cinizmo -- išraiška, t. y., tokio cinizmo, kuris neturi jokio realaus, praktiško pagrindo. Tarptautiniai konfliktai gali būti išspręsti derybų keliu tik tuo atveju, jei pašalinamas jų tikrasis pagrindas. Jeigu to nepasiekama, konfliktas palieka kaip buvęs ir jokiais diplomatiniais lopymais negalima išvengti jo naujos aštrios fazės. Šią pagrindinę tarptautinės politikos taisyklę patvirtina patyrimas su Hitleriu. Ko tik didžiosios valstybės netoleravo Hitleriui patenkinti! Vokiečių kariuomenės sugražinimą į Reinlando sritį, Vokietijos apsiginklavinimą, Austrijos prijungimą, Klaipėdos krašto nuo Lietuvos ir Sudetų krašto nuo Čekoslovakijos atpėšimą, Čekoslovakijos nepriklausomybės sunaikinimą ir t. t. Nors tie Hitlerio smurto aktai buvo toleruojami, o kai kuriais atvejais, pav., Miunchene, ir patvirtinti susitarimais, visa tai, kaip žinoma, absoliučiai nieko demokratijoms nepadėjo. Ir nepadėjo todėl, kad nebuvo pašalinamas tikrasis konflikto pagrindas -- Hitlerio siekis viešpatauti visoje Europoje.

Kuri yra konflikto tarp civilizuotojo pasaulio ir Sov. Sąjungos priežastis? Sovietų siekis primesti komunistų viešpatavimą visam žemės rutuliui. Tai kos stakties su vad. Pankovo vyriausybe sudarymas ir Vakarų Berlyno laisvės atėmimas tėra tikrasis konflikto pagrindas -- Hitlerio siekis viešpatauti visoje Europoje.

lomi žigoniški mainai nepakeistų nei to konflikto esmės, nei jo tolimesnio plėtojimosi. Iš viso, J. A. Valstybių pasiūlymą pripažinti Lietuvos, Latvijos ir Estijos pavergimą sovietai nelaikytų nė mainų objektu ar dovana, bet žiūrėtų į jį kaip į Amerikos moralinio prestižo pralaimėjimą, kuris nereikalingas jokio atsilyginimo iš sovietų pusės.

Gilus konfliktas tarp civilizuotojo pasaulio ir Sov. Sąjungos negali būti išlygintas derybų keliu. Sov. Sąjungos veržimasis (kuris šiuo momentu pasireiškia pasikėsiniu prieš Vakarų Berlyną) gali būti sustabdytas tikrai ryžtinga visais atžvilgiais Vakarų laikysena. Svarbu, kad Vakarai turėtų ne tik atitinkamas karines priemones, bet taip pat moralinį prestižą. Viena svarbiausių aplinkybių, leidusių nugalėti Hitlerį, buvo tautų pasitikėjimas demokratinėmis valstybėmis. Tačiau tapasitikėjimą palaikė ne slapti pasipaskojimai su Stalinu Teherano ar Jaltos konferencijose, bet Atlanto Pareiškimo pažadas atstatyti Hitlerio ir Stalino aukų laisvę. Šis kelias ir dabar yra tinkamiausias Berlyno krizei ir nugalėti.

Savo samprotavimais dėl Baltijos Valstybių p. Sulzberger blo-gai patarnavo Vakarų politiniam bei moraliniam pasiruošimui atremti naują sovietų puolimą. Nes nėra nieko kenksmingesnio Vakarų reikalams, kaip sukelti įspūdį (kaip kad daro p. Sulzberger), kad tautų teisė į laisvę tėra prekė, kurią galima sovietams parduoti ar padovanoti. Galop, Vakarų viešojo nuomonė privalėtų vengti visa ko, kas gali sukurti ir sunaikinti sovietų pavergtųjų tautų pasitikėjimą Vakarų teisingumu ir įkvėpti joms desperatišką mintį, kad "verks graudžiausiai, kas verks paskutinis". Pavergtosios tautos jau verkia.

Šv. Pranciškus Asyžietis

Hollywoode

ALE RŪTA

Vienas Dirvos skaitytojų neseniai piktinosi Hollywoodu bei jo filmais ir visiems patarė į ten nei neatsigrežti, o palikti, jo žodžiais tariant, tuos niekus paaugولیams ir vaikams. O taip nėra ir neturėtų būti.

Jeį per TV pamatom vieną, kitą netinkamą ar nepatinkamą dalyką, dar nereiškia, kad šitas mūsų laikų civilizacijos stebuklas niekam vertas. Televiziją gali būti ir gera auklėjamąja priemone. Telefono vielomis perslenka gal daug ir nešvankių žodžių, bet užtat nesmerkiame pačios telefono susisiekimo -- susižinojimo priemonės. Filmų gamyba Hollywoode ar kitur, deja, panaudojama dažnai žemesiems žmogaus jausmams dilginti, bet tai nereiškia, kad ši institucija negalėtų nieko gero duoti ar šiuo metu nieko pozityvaus neduoti.

Tikrai Dirvos skaitytojo žodžiais, Hollywoode ieškau gero. Ir kartais randu. Ne taip jau retai. O jei ir nieko gero nėra, tai laiku savo pareiga ir malonumu apie tai pranešti tiems, kurie filmams domisi. Kaip tik negalime palikti "filmų purvo" paaugولیams! Kaip tik turime paaugولیus ar jų tėvus apie tą purvą įspėti! Suaugę turėtų pirmą atskirti pelus nuo grūdų ir vaikus į grūdus pastūmėti, o nuo pelų atitraukti.

Iš paskutinių filminių naujienų yra: neblogas mokslinis -- fantastinis filmas, vardu "Voyage of the bottom of the sea", tinkamas jaunimui; romantinė komedija "COME SEPTEMBER", turinti gerų minčių, bet vietomis ir dviprasminė, pikan-

tiška, nors su gerais artistais ir puikia jų vaidyba (Rock Hudson, Gina Lollobrigida, Sandra Dee, Bobby Darin, Walter Slezak). -- Šis filmas jodku būdu netinkamas jauniems vaikams. Ir -- tikras Hollywoodo pasididžiavimas bei reta atitrauka nuo sexo, materializmo ir kitokių "izmų", -- naujas filmas, 20 th Century-Fox gamybos, didelio antikomunisto, graiko Plato A. Skouras, suktas -- "FRANCIS OF ASSISI".

Tai religinis filmas, iškeliąs taiką, neturtą, meilę ir svarbą suprasti žmogų. Tai tokia puiki atrakcija šiais materijos ir dirbtinės meilės laikais! Puiki atgaiva. Religinių minčių sukoncentravimas. Kontempliacija apie žmogų, gyvenimą ir Dievą.

Su tokiais stipriais moraliniais pagrindais filmas, be abejo, vertas pamatyti betkurio amžiaus ir betkokio išsilavinimo žmogui. Kaip jis pastatytas? Ar įdomus žiūrėti? Ar meniniu atžvilgiu ko vertas?

Į šiuos klausimus galima atsakyti teigiamai. Filmą išties įdomus žiūrėti. Asyžiaus miestelio Italijoje, dykumų, puikių meniškų bažnyčių freskos ir kitokie Viduramžių vaizdai. Karai raitelių ir arklų apranga, turnyrai, krautuvės, didikų rūmai, šokiai, -- perduota tikinamai, sudaro istorinės tikrovės iliuziją. Gali pastoti 12 - 13 amž. gyvenimo kvapą. Gal kiek sušaržuoti vyresniųjų dvasiškų tipai, bet į filmo pabaigą ir jie šiltesni bei tikinamesni.

Paties šv. Pranciškaus gyvenimas, žinoma, parodytas siauroje skalėje. Permažai išryškinta jo meilė gyvuliams, žvėrimis bei paukščiams. Be to, kažin ar autentiškas romansas su Klara. Greičiausiai, jis čia sugalvotas, kad sudomintų šių dienų žmogų, kuris, jaunas ar senas, išsiilgęs romansų.

Filmas pateisina 3 milijonų dolerių išlaidas. Pastatymas rūpestingas, nuosaikus ir vaizdas. Ypač stipri pabaiga, kur pusiau aklas šv. Pranciškus meldžiasi oloj, paskui maldoje apalpstą po kryžiumi, ant rankų ir kojų pasirodo stigmos, paskui atsisveikina su Ordino broliais ir miršta. Tos dalys, gamintojų ir aktorių ypatingai įsijautos, atliktos natūraliai, sukelia žiūrovui sukrečiančių ir raminančių religinių minčių.

Žymiausią vaidmenį -- šv. Pranciškaus -- atliko jaunas aktorius Bradford Dillman, pasirodydamas rimtu vaidybos meno žinovu ir gabiu, daug žadančiu draminiams rolėms. Dolores Hart neblogai parodė viduramžių jaunos italės gyvenimo būdą, jos religingumą ir pagarbą tėvams bei paklusnumą, drauge -- tvirtą nusistatymą pasirinkti kelią, į kurį traukia tikrieji, nepraeiną jausmai. Neblogas buvo ir aktorius Stuart Whitman, vaizdavęs jauną didiką, pradžioje tuščiai išdidų ir prisirišusį prie žemiškų dalykų, paskui, draugo ir mylimosios pavyzdžiu, atsisukusį į amžinąsias vertybes. Įdomūs charakteriai pirmųjų šv. Pranciškaus Ordino brolių, pavaizduoti aktorių Paul Muller, John Karlssen, John Savaga, David Maunsell, Cyruss Elias ir kt.

Filmas spalvotas, tęsiasi į val. ir 45 min.

TRUMPAI

Nors gyventojų surašinėjimas buvo įvykdytas praeitas metais, bet duomenų analizavimas tebevyksta. Žvilgtelėjus į Ohio valstybės paskelbtus skaičius galima kai kuriuos miestus apibrėžti sekančiai:

Akrone -- didžiausias nuosimtis vedusių.

Columbus -- greičiausiai augęs miestas.

Clevelande -- didžiausias nuosimtis spalvotos rasės žmonių.

Daytone -- daugiausia jaunesnių negu 18 metų.

Tolede -- daugiausia senesnių negu 64 metų.

Youngstowne -- daugiausia vyrų virš 18 metų.

EAGLE STAMPS
the MAY co's
Downtown - Public Square

REISKIA DAR DIDESNI SUTAUPYMA

NOW
3

BASEMENT stores

Cedar Center - Ridge & Ridgewood Drive

ATIDĖJIMO IŠPARDAVIMAS

DIDELIS PRIEŠSEZONINIS PIRKINYS

BERNIUKŲ ŽIEMINIŲ RŪBŲ

Suburban
Paltai!

Kapišono
Paltai!

Zipper švarkai

6.99
VIENAS

Visi geros kokybės iš
garsaus gamintojo

Suburban Paltai gražių žiemos spalvų ir raštų. Uždenkti kišenai, sagos rankovėse ir geras pamušalas nusako puikų stilių. Dydžiai: 6 iki 16 šioje grupėje.

Kapišono Paltai iš cotton cord shell su orlon acrylic pile pamušalu. Stiprus ziperis ir dar ekstras pamušalas rankovėse. Šnaušas: antelope, tamsiai pilkos, žalsvos ir bronzinės. Dydžiai: 6 iki 16.

Vinyl švarkai su nuimamais kapišonais, priekyje ziperis ir orlon acrylic pile pamušalas dėl ekstra šilumos. Daug naujų ir konservatyvių spalvų žiemos nešiojimui. Dydžiai: 6 iki 16.

Paštu ir telefonu užsakymai priimami...
Šaukite CHERRY 1-3070

BASEMENT BOY'S CLOTHING
DEPARTMENT... THE MAY
COMPANY, ALL 3 STORES

Žinomas Amerikos laikraštininkas C. L. Sulzberger yra padaręs žymų įnašą į nuolaidų Sov. Sąjungai politiką. Dienraštyje "The New York Times" paskelbtame straipsnyje jis iškėlė mintį, kad tarp pasiūlymų, kurie turėtų būti padaryti sovietams Vakarų Berlyno reikalu, reikia apsvaistinti klausimą, ar nepriimtų Jungtinės Amerikos Valstybės pasisidlyti pripažinti Lietuvos, Estijos ir Latvijos aneksiją. Šio netikėto išsikišimo reikšmė suprasti naudinga prisiminti tam tikras Vakarų

M. K. ČIURLIONIS

(Atkelta iš 5 psl.)

--pridūrė jis šypsodamasis ir nuėjo į kitą kambarį.

Viena jauna ponija ilgai, atsidėjus žiūrėjo į Čiurlionio paveikslą "Ilgesys". Čiurlionis prie jos priėjo.

--Kažin kiek šitas paveikslas kaštuoja? -- paklausė ji dailininką.

--Tūkstantį rublių, -- atsakė ramiai Čiurlionis.

Ponia atsiduso.

--Ar jis tamstai tikrai patinka?

--Imk jį, ponija, nemokamai, aš jį tamstai dovanauju, prašau priimti, padarysi man tamsta tikrą smagumą -- ir nepyk... --tarė susijaudinęs Čiurlionis.

Ponia iš nustebimo ir netikėtos laimės žiūrėjo į jį plačiomis akimis. Čiurlionis pranyko. Parodai pasibaigus, paveikslas buvo nusiųstas jai į namus.

Apie vieną savo paveikslą "Pasaka" jis man kalbėjo, kad ten štai kas yra:

Išėjo karalius su karaliene į mišką. Bet nereikia manyti, kad tai buvo paprasta karališka pora ir kad tai buvo paprastas miškas. Tai viskas pasakiška, didinga. Miškas toks, jog ant medžių šakų telpa didžiuliai miestai su rūmais, pagodomis, bokštais. Tai vis ant šakų. Tad reikia įsivaizduoti, kokios tos šakos. Tai šakos, o kokie medžiai, kurie turi tokias šakas! O koks visas tų medžių miškas! Tokiam miške vaikščioja sau karalius ir karalienė. Bet kokie jie, galima suprasti. Jų liemenys prilygsta medžių stuobriams, arba dar storesni. Atitinkamas ir jų ūgis. Žinoma, tai milžinai. Jų pasakiški tautiniai rūbai, išdidžios karūnos... Miškas niurus, tamsus. Jie vaikščioja ir ieško, iš kur tame tamsiame miške lyg šviesa šviečia. Ir jie rado ant žemės, tarp galingų tamsių stuobrių, mažutį saulės šviesa spindintį daiktėlį. Vienas jų paėmė tą spindintį daiktėlį į riešukučias, abudu žiūrė ir stebisi. Kas čia galėtų būti? Neįsimanėliai. Tie didieji karaliai niekad to nesupras. O tai juk paprastas, mums taip gerai visiems žinomas, lietuviškas kaimas. Jis spindi pasauliui savo savitiška kultūra. Tik jie to nesupranta.

1910 metais, važiuodamas iš Druskininkų į Peterburgą, Čiurlionis sustojo Vilniuje. Ilgai vaikščiojome su juo Neries parkantėmis ir kalbėjome įvairiais lietuvių atgimimo meno reikalais. Buvo nervingas, karščiovo. Projektavo Vilniuje puikiausius dailės rūmus, didžiulį teatrą, filharmoniją. Džiaugėsi, kad viskas puikiai sekasi ir turi sekti. Man, nusistačiusiam tuo metu rimtai apie šiuos dalykus kalbėti ir turinčiam kasdien prieš akis milžiniškus sunkumus, su kuriais tekdavo grumtis, jo kalba pirmą kartą trodė taip keista ir ne laiku. Čiurlionis tais reikalais visada kalbėjo, tiesa, optimistiškai, bet visada išmintingai ir objektyviai numatydamas kliūtis ir būdus jas nugalėti. Atsiveikindamas apriimo, kaip visada tarė savo paprastą "nepyk", ir nemalonus įspūdis buvo išlygintas.

--Klausyk. Visuose meno reikaluose ir Dailės draugijos darbe nuo šios dienos aš tau duodu carte blanche. Valdyboje geriausiai pakeiskite mane kitu nariu. Aš važiuoju ir daugiau, tur būt nebegrįšiu -- kalbėjo Čiurlionis, kai aš jį lydėjau iš Vilniaus išvykstantį. Bandžiau protestuoti tikinėti, bet jis, keistai susijaudinęs, tik rankomis pamojo ir pranyko vagone.

Grįžo -- bet karste.

VIRŠUJE: Šį kartą sportininkų varžybų pasižiūrėti Clevelande susirinko kiek daugiau publikos. Deja dauguma sudarė ne lietuviai, bet latviai ir estai, kurių kolonijos Clevelande yra negausios. Nuotraukoje publika stovi himnams grojant. **DEŠINĖJE:** Lietuvių sportininkų būrelis, dalyvavęs varžybose, atrodė mišriausias apsirengime. Kai latviai ir estai reprezentavosi tvarkingose uniformose, to negalima būtų pasakyti apie lietuvius, kurių vienas vėliavų parade stovėjo be marškinių, kitas buvo apsvilkęs išvirkščiais marškiniais, o dar kitų rūbai nežinia kada buvo skalbti. Geriausiai reprezentavosi lietuvaitės sportininkės.

Dirvos nuotrauka

Nauja lietuvybės židinį Clevelande kūriant

Per pastarąjį dešimtmetį pastebimas žymios lietuvių dalies polinkis tolti nuo Clevelando miesto centro. Ne vien tik dėl rasių maišymosi. Vieni iš mūsų statydinasi patogius namus erdviuose žemės plotuose, kiti nusiperka ateičiai nejudomojo turto pagal savo skonių arba rengiasi keltis gyventi įmanomomis sąlygomis ramiau ir jaučiau rytų bei šiaurės rytų priemiestuose. Deja, mūsų šv. Jurgio parapija mažėja, užtat vadinamoji Naujoji parapija, kad ir vyraujama laikinai svetimtaučiu, bet su stilinga, arch. S. Kudoko suprojektuota, nauja bažnytelė ir jau beveik užbaigtomis, to paties autoriaus, mokykla ir salė — auga.

Antra vertus, svarbesniems, tiek viešiesiems, tiek privatiems, parengti m m s ieškomos ir nuomojamos svetimos, bet skoningesnės arba didesnės salės, scenos, patalpos sportui, suvažiuotiems vis dažniau ir dažniau, nors tai ir brangiau atsieina. O kur dar bibliotekos, skaityklos, klubai, su-

sirinkimų kambariai? Kur šokėjų, chorų, scenos mėgėjų bandymams vietos — izoliuotos ir nebrangios? Žinome tikrai, kad kitose kolonijose meno mėgėjai turi neapmokamas patalpas prielankiose organizacijose be mažiausio tų mėgėjų išnaudojimo.

Juk JAV-se tautybės nėra nei persekiojamos, nei prievartaujamos, tačiau meilingas lietuvybės puoselėjimas verčia entuziastus gužinėti, kad ir nenoromis, ... privačių namų, sąmonių patriotų namų rūsyse. Kartais tai pasidaro neišvengiama, aplinkybių verčiama blogybė, skaudžiai primenantį carinę priespaudą.

Kai vaidinimų ar koncertų rengėjai siekia didžiausio pelno mažiausiomis išlaidomis, o programų atlikėjų bandymams, neretai gausiems bandymams yra būtinos, kad ir kukliausios, patalpos, bet trūksta arba visai nėra pinigų, — susidaro užburtas ratas. Programos tikslą gi pasiekus, pajamos netiesiogiai plau-

kia į svetimtaučių kišenes. Kitas vėl sunkumas, sulaukus pasisekimo. Kartojant programą kituose miestuose, ansamblių pajamos dažniausiai, po sunkių derybų su kai kuriais rengėjais, vargais negalais vos vos padengia kelionės išlaidas. Bėlieka tartum vienintelė išeitis — keliauti pėsčiomis...

Šitokie visokie neišbrendami vargai atvejų atvejais rūpi mūsų įvairaus pobūdžio, įvairaus masto ir įvairių sričių veikėjams.

Išeičių ieškojimas

Tiesa, bandyta rasti bet kurią išeitį. Patobulinti Lietuvių salę Superior gatvėje ir pirkti tinkamą ateičiai žemės sklypą užmiestyje buvo bandžiusi LB Clevelando apylinkė, dar pirmininkaujama St. Barzdukas. Kiek kitokių bandymų buvo ėmusi SLA 136 kuopa, dar pirmininkaujama a. a. J. Aleknos. Pasirodyta ir kitaip bandžiusių, bet visus tuos bandymus ir energingas pastangas jau beveik pusiauakelyje stabdė nugalimos kliūtys. Ir štai dabar tos jau apie 50 metų begyvuojančios Lietuvių salės ir klubo — dviejų bendrovių — šeimininkai užpiko didesnį objektą, labiau derinamą būsimam lietuvių kultūros centrui — kiną La Salle su daugeliu priestatų ir priedų rytų 185 gatvėje. Norima tam tikrą laiką neatsisakyti nuo esamo turto valdymo, kol įsigalės naujoji bendrovė, pagreičiui tvarkant plintančias finansines operacijas viena vadovybe. Atsižvelgdamas į visą įvairių aplinkybių eilę, višutinis Lietuvių salės savininkų susirinkimas birželio 17 d. pritūrė šitokiam pirkiniiui, valdybos padarytiems ir darysimiems žygiams.

Lietuviškas kaimelis

Įmokėjus pirmosius įnašus ir užtraukus prieinamomis sąlygomis \$80,000.00 paskolą, jau gauta iš Columbus charta Lithuanian Village titulu, kuris žadins viltį platesniems polėkiams ir derlingesnei veikimo dirvai. Didelis patogumas dabartinės Lietuvių salės savi-

ninkams. Jiems leidžiama turimas \$10.00 vertės akcijas keisti be primokėjimo į gimstančios bendrovės akcijas, kurių vertė — \$25.00.

Nupirkto kino salėje yra 1200 sėdimų vietų ir 3 kambariai už neperdidelės scenos. Namas mūrinis, statytas 1928 metais. Nuomos metams naujieji savininkai gaus \$18,300.00, kadangi be kino dar ten priklauso 4 krautuvės ir 5 butai. Dalykas atrodo pelningas, nes žadama jau sekančiais metais pradėti mokėti procentus akcijų laikytojams.

Akcijų vajas

Liepos 19 d. senoje Lietuvių salėje buvo sukvietas visuomenės veikėjų ir spaudos bei radijo atstovų susirinkimas. Iš vyriausių senos ir naujos bendrovės atstovų dalyvavo: pirmininkas Dučmanas ir valdybų nariai bei direktoriai — Apanavičius, Buknis, Karnėnas, Virbalis ir Šukys. Kvietusių apsilankė: JAV LB CV pirmininkas S. Barzdukas, LB Clevelando I apylinkės pirmininkas F. Eidimtas, Dirvos redaktorius B. Gaidžiūnas, Tėvynės Garų programos vedėjas J. Stempužis, L. V. Ramovės Clevelando skyriaus pirmininkas L. Leknickas ir apščiiai laikraščių bendradarbiai, korespondentų ir šiaip svečių.

Pirmininko Z. Dučmano ir direktoriaus E. Karnėno pranešimai buvo kondensuoti, išsamūs ir konkrečiai nurodą tikslus bei perspektyvas. Pritarimas paaiškėjo neabejotinas. Papildomieji klausimai ir nuomonėmis pasikeitimai neilgai tevargino dalyvius.

Geistina greitai išplatinti akcijų už \$50,000.00. Pirminieji šimtas akcininkų bus vadinami steigėjais. Nesvyruojantieji ir tomis idėjomis užsidedę jie jau drąsiai pila pinigus į bendrąjį aruodą. Šie pirmūnai: J. Miglinas — \$100.00, A. Banys — \$300.00, Paulina Mozūraitis, Vyšniauskas ir Šukys — po \$100.00 ir kasdien didėjančias akcininkų skaičius — įvairiomis sumomis.

Vėliau maloniai praleista likusioji vakaro dalis jaukiose vaitėse. Čia naudingo sumanymo pradininkus pasveikino St. Barzdukas ir gražių linkėjimų pareiškė

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **Neringos Skaučių Tuntas** pradėjo stovyklauti liepos 22 d., prie Pymatuning ežero. Stovykla pavadinta Panemunės vardu.

Stovyklos vadovybę sudaro: Mirga Kižienė — viršininkė, Regina Nasvytienė — padėjėja, Nijolė Garlaitė — adjutantė, Audronė Gelažytė — sanitarė, mankštos ir sporto vadovė, Nijolė Petkevičiūtė — dainų ir laužų vadovė, Irena Besperaitytė — ūkvedė, Izabelė Navickienė — šeimininkė, Dr. M. Vaitėnas — stovyklos gydytojas.

• **Clevelando Jūrų Skaučių** nauja vadovė yra Liuda Brizgienė.

• **Pilėnų tunto skautų** stovykloje, kuri taip pat vyksta prie Pymatuning ežero, stovyklauja apie 40 skautų. Skautams vadovauja Kęstutis Gaižutis, jūrininkams Džinaras Kižys, o vilkiukams Paulius Žygas. Stovyklos viršininkas yra Vyt. Jokubaitis.

• **Juozui Vilčinskui**, vyresniosios kartos veikėjui, betaisant dantis, dantistas burnoje paleido grėžimo adatą, kuri pateko į vidurius. Tuoj buvo nuvežtas į Lakeside Hospital, kur buvo padaryta operacija.

Išnuomojamas butas

pirmam aukšte, 5 dideli kambariai, gražus kiemas. Tik suaugusiems. Teirautis: 1370 East 66 St., telef.: EN 1-0208. (87)

A. Banys.

Šiandien jau visiškai aišku, kad ši naujoji kultūrinio darbo sritis yra reali, praktiška ir verta paramos. Pritarkime, pirkime akcijas pagal savo išgalės ir palengvinkime energingiems iniciatoriams įkurti naują lietuviybės židinį. Juo sklandesnis ir sėkmingesnis bus šitas vajas, juo tvirtiau įsigalės mūsų svajojamas lietuviškos kultūros centras.

Vladas Braziulis

Išnuomojamas 5 kambarių butas

6724 Bayliss Ave. Telef.: UT 1-8821. (87)

J. P. MULL-MULIOLIS

Willodick

3 mieg. mūrinis, pilnas rūšys, 10x520 medžiais apaugęs sklypas. Netoli Shore Gate Shopping Center. \$18,900.

Colonial Hts.

5 kamb. ant vieno aukšto. Labai gerai prižiūrėtas ir modernus namas. Puiki vieta gyventi. \$16,300.

E. 74 St.

2 šeimų 5-5, sklypas 40x175, 3 garažai. \$13,500.

Vienos šeimos \$11,500

4 mieg., pilnas rūšys, garažas, gerame stovyje.

East Cleveland

Į pietus nuo Euclid gatvės netoli Windermere 2 šeimų 6-6. \$18,500.

Terrace — Show

4 mieg. pusiau mūrinis erdvus, gerai užlaikytas, vienos šeimos namas. Patogi vieta gyventi.

2 šeimų \$15,500

Labai gerai prižiūrėtas, po 5½ kamb. netoli susisiekimo.

2 šeimų \$13,900

Po 5 kamb., 2 garažai, lietuvių — lenkų rajone.

7 kamb. \$10,600

2 virtuvės, 2 vonios, 4 kamb. apačioje, 3 kamb. viršuje, atskiras įėjimas į antrą aukštą, juikus sklypas.

Lietuvis bendradarbis ir E. Clevelando skyriaus vedėjas

A. Dailidė

Telef.: UL 1-6666

Kas Dirvos neskaito — daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

SAVE BY MAIL
POSTAGE PAID BOTH WAYS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

KAS IR KUR?

CAPE COD

• Vokietijos Lietuvių Bendruomenė kultūriniais reikalams iš Federalinės Vokietijos vyriausybės gavo 20,000 markių paramos. Anksčiau gaudavo tik apie 3,000 markių.

• Pabaltijo Moterų Taryba, vadovaujama L. Bieliukienės, pasiuntė New York Times redakcijai protesto raštą dėl straipsnio apie Pabaltijo valstybių pripažinimo okupantui. Tokių protesto laiškų skubiai siuntė ir kitos New Yorko lietuvių organizacijos bei askiri asmenys.

• Dr. St. Biežis prašo paskelbti, kad spausdinant jo straipsnį apie sukietėjusių arterijų rūšis, arterijų sukietėjimo atvaizdas idėtas atvirkščiai. To atvaizdo paaiškinime pasakyta, iš kairės, o kaip idėta, turėtų būti iš dešinės.

• Inž. K. Nenortas nuo liepos 16 d. paskirtas Bostono skautų žalgirio Tunto tuntininku. K. Nenortas, korporacijos Vytis filisteris, yra aktyvus skautų ir kitų lietuviškų organizacijų veikėjas. Yra vienas iš Bostono skautų steigėjų, dalyvis pirmosios skautų vadovų sueigos Bostone.

• Ant. Bernotas, Dirvos filatelijos skyriaus redaktorius, iš Waterbury, rugpjūčio pradžioje vyksta atostogų į Montrealį, Kanadoje.

• Ant. Rinkūnas, kaip pranešama iš Toronto, pradeda pastoviai dirbti Tėviškės žiburių redakcijoje. Jis bus red. kun. P. Gaidos padėjėju.

• Vytautas Didžiulis, gyvenęs Kolumbijoje, mokėdamas už Dirvą atsiuntė \$5.00 auką.

Audronės viloje Literatūrinis rečitalis

Iš tolimų vietovių sugūžėjo lietuviai į Audronės vilą Ostervillėje, Cape Cod praleisti ramias atostogas. Čia nebuvo užmirštas ir dvasinis atsigavimas, todėl pereitą penktadienį buvo suruošta rašytojo Jono Rutenio literatūrinis rečitalis.

Rašytojas Jonas Rutenis labai nuotaikingai paskaitė iš savo grožinės ir humoristinės kūrybos puikiai nuiteikdamas vasarotojus.

Viloje Audronėj šiuo metu yra tikriausiai iš įvairių — Amerikos ir Kanados vasarotojų. Iš toliausiai atvykę inž. Pilkauskai iš Kanados ir teis. Ribokai iš Nebraska. Po jų turbūt būtų Dr. Jurevičius iš Chicagos, Dr. Maurukas ir Dr. Pauliukoniai su šeimomis iš Ohio, prof. Juaitis iš N. J., Dr. Jankauskas iš Ohio, p. Mikuckienė iš Baltimorės, Dr. Didžiuliai iš N. J., teis. Anuška iš N. Y., p. Garlauskienė iš Great Neck, p. Kazlauskas iš N. Y. ir ponios Vizgirdienė, Strockienė ir Piliukienė atstovavo Bostoną. Na ir kiti, kurių pavardžių nepajėgiau perskaityti iš įdomios svečių knygos. Be to buvo dar svečių iš Nidos, Bangos ir Osterville Manor su sav. J. Kapočium priešakyje.

Po meninės dalies, kurią sumaniai pravedė inž. A. Novickis pajvairin d a m a s savo ir Dr. H. Lukasevičiaus kupletais, visi svečiai buvo pavaišinti labai skoningai ir dekoratyviai savininkės p. Jansonienės paruoštais užkandžiais — tortais bei kavutė ir gėrimais. Tai buvo kartu literatūrinis rečitalis ir dalies svečių išleistuvės, kurie jau baigė atostogas. A.

LOS ANGELES

Ruošiasi rudens baliui

L. D. K. Birutės Draugija, pasidžiaugusi gražiai praėjusiu ir pelningu vasario baliu, jau ėmė ruoštis rudens baliui. Balius įvyks lapkričio 18 d. naujoje ir erdvoje ukrainiečių salėje, Melrose St.

Čia, pranešdama apie naują balių, noriu atitaisyti kai kuriuos netikslumus lietuviškoj spaudoj. Atrodo, kad tie netikslūs aprašymai padaryti ne iš blogos valios, bet iš papratimo tą reikalą žinančių nepasiklausti.

"L. Dienos" rašo: "iš parengimų gautą pelną biru-

tietės skiria karių tremtinių Sibire, Vasario 16 d. gimnazijai ir kitai šalpai". O tikrenybėje yra taip: Visas balių pelnas skiriamas pagalbos reikalingiems lietuviams už geležinės uždangos, neklausama ar pagalbos reikalingas lietuvis yra ar buvo karys, — bet tik kiek yra prašančiųjų, kiek yra kasoj pinigų ir kam labiausiai pagalba reikalinga. Iš 40 pasiųstų siuntinių tik 2 yra buvę karininkai ir vienas savanoris kūrėjas, Vyties kryžiaus kavaličius.

Vasario 16 d. gimnazijos pati draugija nešelpia iš savo kasos, padarė kartą rinkliavą, paskui gimnazijai remti būrelio vedėja S. Pui-

kūnienė kiekvieno baliaus metu leidžia į loteriją tortą ir pelną, gautą iš loterijos, kartu su kitais jos surinktais pinigais, draugijos išdininkė persiunčia gimnazijai.

Visai kitai šalpai birutietės pinigus surenka iš pačių narių.

Kitam laikrašty rašo, kad Los Angeles L.D.K. Birutės Draugija paaukojo Balfui 300 dolerių. Tai irgi nevisiškai atitinka tiesai. Ta suma buvo pasiūsta apmokėti už keturius siuntinius, siųstus per Balfą.

Žinoma, dėl šių netikslų žinių niekam galva nenukris ir niekam nuostolių gal ir nebus. Tik, kaip nemalo-

VIRŠUJE: Atidarant Pabaltiečių lengvosios atletikos pirmenybes praėjusį savaitgalį Clevelande, trijų tautų sportininkai su vėliavomis žygiuoja į aikštę. Prieky eina inž. A. Nasvytis, vadovavęs pirmenybėms.

Dirvos nuotrauka

nu matyti iškraipytą lietuvišką pavardę, taip nemalonu matyt iškreiptą draugijos veiklą.

Valerija Irklėnė

DETROIT

Gegužinė lietuvių namų tikslui

Liepos 29 d., šeštadienį, Detroito Dariaus - Girėno Klubas, Beechnut Grove darže, ruošia įdomų ir linksmą gegužinę.

Maloniai kviečiame visus detroitiečius ir windsorietčius atsilankyti ir praleisti gražiai laiką lietuviškoje aplinkoje, jaukiame miško ore. Gros geras orkestras ir plokštelių muzika.

Mūsų išradingosios šeiminkės pagamins gerą ir sveiką maistą, kur galėsite sočiai ir skaniai pavalgyti.

Bus vertingi laimėjimai, kur galėsite kiekvienas išmėginti savo laimę.

Pelnas skiriamas perkamų Lietuvių Namų tikslui. Gegužinės pradžia 1 val. po pietų.

PAIEŠKONI

Augustinaitis, Jonas, iš Pečiuliškių km., Anykščių val., Utenos apsk.

Dailidėnienė - Gritėnaitė Antosė, jos sesuo Ona, brolis Gritėnas, Aleksas, ir jų pusbrolis Gritėnas (Gritten), Valdomiras D.

Dumbliauskas, Juozas, gyvena Rahway, N. J.

Gritėnas, Aleksas ir seserys Antosė Dailidėnienė, ir Ona, bei jų pusbrolis Gritėnas (Gritten), Valdomiras D.

Jakelaitis, Vincas ir žmona Marija

Kalasauskas, Juozas Andriaus sūnus, gimęs Krioklialauko parap., Simno val., gyvena Kaune iki 1944 m.

Kavaliauskas, Juozas, Juozo sūnus, gimęs 1920 m. Siesikuo-se, Ukmergės apsk.

Klimašauskas, Algirdas ir Valteris, Motiejaus sūnūs, ir jų motina Uršulė

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti:

Consulate General of Lithuania
41 West 82nd Street
New York 24, N.Y.

Latvių sportininkų būrelis, dalyvavęs Pabaltiečių sporto pirmenybėse Clevelande.

Dirvos nuotrauka

Mūsų mieliems

STEFAS ir DR. STEPUI SVIDERSKAMS,

sesutei MICHALINAI Detroito mirus, gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Emilija ir Balys Steponiai

**DIDŽIAUSIA IR GRAŽIAUSIA LIETUVIŲ VASARVIETĖ
ATLANTO PAKRANTĖJE LAKE HOTEL**

SEVENTH & PARK AVENUES ASBURY PARK, N. J.
P R o s p e c t 4-7788

Gražūs kambariai, šviežias maistas, Žemos kainos, Savaitgaliais muzikai vadovauja Algirdas Kačanauskas populiariame "Anchor Room". Barui -- Danielius Averka, Kambario kaina asmeniui \$ 3.00,

Savininkai KUBAČIAI IR ŽEMAIČIAI